

Олекса
ГАЙ-ГОЛОВКО

OLEKSA HAY - HOLOWKO

**POETICAL
WORKS
IN THREE
VOLUMES**

**SECOND VOLUME
(1948-1977)**

**PUBLISHED BY
NOWIDNI
TORONTO — 1978 — CANADA**

ОЛЕКСА ГАЙ-ГОЛОВКО

ПОЕТИЧНІ
ТВОРИ
В ТРЬОХ
ТОМАХ

ТОМ ДРУГИЙ
(1948-1977)

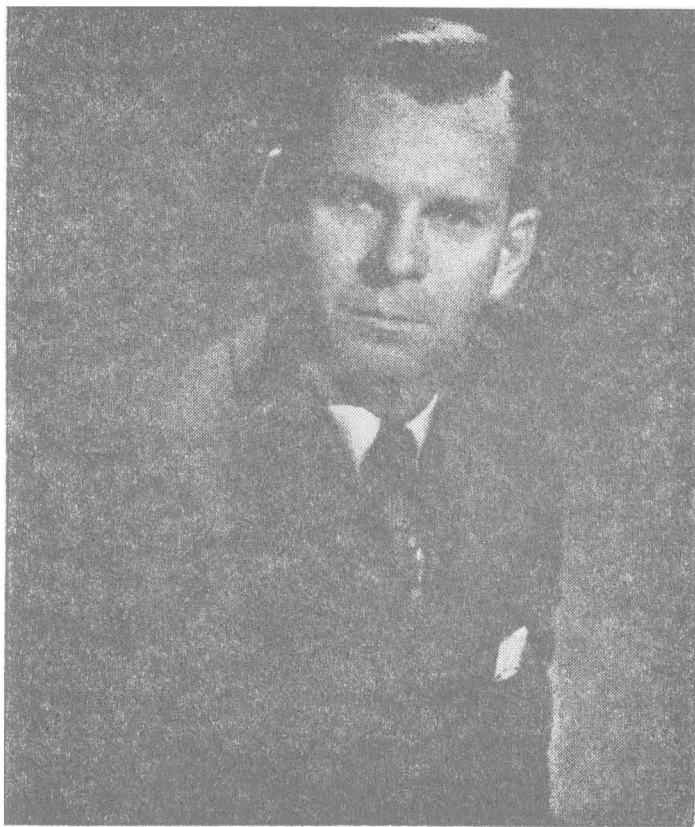
ТОРОНТО — 1978 — КАНАДА

diasporiana.org.ua

Обкладинка Л. Молоджаніна

Авторські права застережені
Copyright, 1977, by O. HAY-HOLOWKO

Printed by Popular Printers, 787 Toronto St.,
Winnipeg, Man. Canada

ОЛЕКСА ГАРІ-ГОЛОВКО
1950 рік

1948

У КРОВІ БАВЛЯТЬСЯ...

У крові бавляться чекістські ешалони
Серед тортур, убивства і смертей,
Тому тримають замкнені кордони
І для своїх, і для чужих людей.

У смертній купелі чекістам душно й тісно,
І падають вони у шал і сказ, і псих,
Бо скоро тюрми і кордони тріснуть
І люд посуне хмарою на них.

Лондон,
7.6.1948.

Я бачу вас. Обличчя ваші
Від злості скривлені. І сказ
Кипить огненною смолою
В очах садистських, що в краю
Чужому ви не встигли
Схопити нас на аркани
І по московському звичаю
За правду винесену з тьми,
Нам вигягнути язика із рота
В чекістських "академіях". І ми
В усьому світі розбрелися,
І в ньому правду рознесли,
Що хваленій ваш дім комуні
Стоїть на черепах людських.

Лондон,
24.8.1948.

ДУХ ПРИМАРИ

Удома заюшена хмара
Полоще наїжені ребра.
А тут закаблучить примара
Із серцем, як шкіра у зебри.

Днявольським полум'ям лиже
Братерської прі завірюха.
У ніч задивилися хижо
Піднятого коміра вуха.

Камінного в камені бачу
Я менше ніж людського в людях
Тому я ці заруби значу
На часу утомлених грудях.

Стою на шляху одиноко
І мовлю сухими вүстами:
О, Боже! Цю прірву глибоку
Засип, що чорніє між нами.

Лондон,
6.9.1948.

ШУКАННЯ

Вже струшується місто від пільми
І ніч відходить кроками тяжкими.
Із ранку я блукаю між людьми
І не знайду себе ніяк між ними.

А дні летять, мов снігі кораблі,
В якусь іще небачену обнову.
Тиняюся я по чужій землі
І пробую вирізбловати слово.

Не пробуй, бо згориш до тла
У болісному горі і у тузі,
Бож ти не маєш рідного тепла
Й не можеш душу відчинити музі.

Її не знайдеш ти у вечори німі,
Не здибаш бажану в ранки сірі.
Вона в Совдепії згоряє у тюрмі
Або повільно гасне у Сибірі.

Лондон,
16.10.1948

1949

Партії, партії, партії
І племена у пралісі днів...
Наші задуми їжаться в хартіях,
Наші дії це — скирти слів.

Віковічне надбання валиться,
Переводяться козаки...
Тут ми тільки поламана палиця,
Під чужими ногами — скалки.

Лондон,
14.3.1949.

Дні глухі і німі, і незрячі
Для племен простягли жолоби...
Де ж козацтво, його я не бачу
Між людьми з оцісі юрби?

Не зів'януть думки у знемозі
І не всохне надія моя,
Бо знайду я козацтво в дорозі, —
Вірю я.

Лондон.
18.6.1949.

НАПИС НА КАМЕНІ

Я не співав тобі ні псалми, ні оди, вимріяна Чужинко, а, стоячи на скелястому березі, дивився в твоє прегарне обличчя і з хвилюванням у серці сказав Дякую.

Я не міг сказати краще, бо я був чужинець, а гарні чужинцеві слова, хоч би й вони були щиріші від золота, породжують недовіря. Але повір мені, о, люба Чужинко, що в цьому буденному слові співали всі струни моєї оживленої душі, дякуючи тобі за святий дар, що його ти поклала своїми весняно-молодими перстами на мої тремтливі від жадання руки. Ти подарувала мені волю...

Це для мене був найбільший дар, що його я шукав половину свого віку в лябіринті поплутаних доріг у старому світі й не знайшов ніколи...

Я пив його, як спраagnений пустельник воду, а ти ласкаво всміхалася, бо в своїй країні ти підносила чашу волі, як чашу святого Причастя, кожному з дня його народження. Для твоїх синів і дочок цей дар був у житті земному звичайною річчю, як, скажімо, щоденний хліб або одежа, бож найбільш наявне завжди стає повсякденним і приймається як належне. Я ж узяв цей дар із твоїх рук, як найбільшу цінність і, наповнивши ним своє серце, дав тобі клятву бути людолюбцем, і висік це на камені...

Я ступив на твою землю з багаттям любови до людини, яка має образ Божий і Божі мислі, і з гнівом на Сатану, який заніс скривавлені руки на людину з Божим образом і

Божими мислями, а, значить, і на самого Господа нашого Творця.

Перехожий Людолюбце! Коли ти в дорозі зупинишся біля мене, не вінчай мене вінком похвали, не годуй гронами солодких слів, а дай мені джерельної води й поклади в моє багаття сухеньку гілку, щоб воно спалахнуло ще яскравіше...

Едмонтон,
8.12.1949.

1950

* * *

Я іскрюся в сүзір'ї мрій
В ясний день і у час нічний.
Світе, світе чудовий мій,
Який же ти голубий.
Та у вдячній душі моїй
Біль зубами цю радість стис:
Чом отут, в голубіні святій,
Так багато ридає сліз?

Вінніпег,
6.3.1950.

БОГОЧОЛОВІК

Богочоловік у гребінній одежі йшов бо-
сній по каменю. На голові не мав корони, ли-
ше навколо голови — сонячне сяйво, сліпуче,
як опівденне сонце. Але те сяйво бачили ли-
ше люди з непохитною вірою в Творця неба
і землі...

Він не мав дому, не кажучи вже про па-
лац чи терем: це було не для Нього. Повитий
блакитним гребінним полотнищем, він почув-
вав у першій — лішій хаті, коли його ближні
кликали, а як ні, — то під смоківницею, ук-
рившись оксамитною мантією неба.

Він тамував свій голод скибкою хліба з
щедрої руки земної людини, а свою спрагу
водою із студеного джерела. Він завжди був
і серед людей, які Його любили, і серед лю-
дей, що Його ненавиділи. Перші, з лона на-
роднього, тяглися до Нього серцем, інші, вла-
дівимущі й розбійники, відгороджувались від
Нього мечем, а шанобливі книжники й фари-
сеї ховались від Нього за ложним і підступ-
ним словом.

Він ніколи й ніде не говорив про себе й
журливо опускав очі, коли хтось говорив про
Нього й славив Його. Не говорив про себе,
бо був народжений жінкою, але ніс у собі
Бога і являв силу Його в своїх вчинках.

Він іменем Бога не пролив жодної людсь-
кої кровинки! Божою силою, духом і надх-
ненням лікував хворого, рятував утопаючого,
годував голодного й напував спраглого. Це
робив не для своєї слави чи влади, грошей

чи корони, а для того, щоб нагадати людині з її людськими слабостями про Бога та запліднити її навіки вірою в Нього.

Коли Він умер і воскрес, щоб воскресити мертвих та відчинити їм браму до вічного життя, Його вірні й рівні одинадцять побратимів рознесли радісну вістку про це по всьому світі й надхнули нею різномовні народи. А дванадцятий заразив заздрістю до Богочоловіка владуїмущих, розбійників та шанобливих книжників і фарисеїв, з-поміж яких перші воюють проти нього мечем, а інші...хрестом.

Вінніпег,
28.3.1950.

1951

КАНАДСЬКА ПІСНЯ

Люблю Канади край широкий,
Її степи, гостинний дім.
Люблю в ній вільну працю, спокій
І мир в просторі голубім.

Люблю, що загасила болі,
І словом щирости й тепла
Господарем моєї долі
Мене у себе нарекла.

Люблю й за те, що вільно жити,
Що сяє всім її зоря...
Люблю, бо як же не любити
Країну щастя і добра?

Вінніпег,
28.8.1951.

ПЕЧЕРНА БАЛЯДА

Прийшли і сказали озброєні браття до брата: "Ключі віддавай від замка свого духа Вождеві й іди з ним наосліп, як тінь бездиханна. Бо Вождь відтепер твій володар, покликаний Небом Зорю спопелілу в борні оживити, щоб встала, як фенікс, вона з попелища".

Стояв полонений, а потім промовив: "Ведіть же до того, що хоче Зорю у борні оживити! Нехай я побачу Володаря зблизька — очима оглянү, душею і серцем збагну, щоб потім сказати, чи духа свого перед ним я відкрию, чи здам я ключі від замка йому в руки".

Вели його браття на південь чужою землею. Вели не туди, де підводиться втомлене сонце... Ввели у печеру, холодну і темну, у горах баварських, далеко від дому, та й крикнули: Стати на-струнко й завмерти стоячи на місці, бо звичаї в пана такі у печері!

Впольований брат подививсь на печерного брата і реготом-громом струсив він печерні стіни. Бо пан і володар, що посланий Небом був трупом живим у тій дикій печері, з якого зіяла похмура безодня. Лише вітрячок в нього в мізку крутився...

"Неправда!" сказав полонений. "Неправда, неправда! Ходячії трупи Зорю у борні не оживлять, лиш люди жнвії, що в ній племінують, — не ті що стлівають в баварській печері..."

Та тут закінчили відважну розмову цівки автоматів. І лицар впав трупом, та труп стояв далі...

Вінніпег,
8.10.1951.

КОЛИСКОВА

Люлі, люлі, соколóньку мій,
Україну палить людобій.
Силе смертю, заміта наш слід,
Спи, синочку, хай конає світ.

Пам'ятай — нещастя вогняне
Людобій із півночі жене.
Жадоба в пекельного росте,
Та Вкраїни він не замете.

Бо від смерти ми, батьки твої,
По-казацькому боронимо її.
Вироста́й же у душі з вогнем,
Будь її сумлінням і мечем.

Як північну стрінеш ти орду,
Будь у битві в першому ряду.
За вітчизну до загину стій...
Люлі, люлі, соколóньку мій.

Вінніпер,
24.10.1951.

ПІСНЯ ПРО АМЕРИКУ

Я знаю країну, мій соколе-брате,
Що слава із неї у всесвіт пливе.
Це горда країна — Сполучені Штати,
Де вільно, як пташка, людина живе.

Там стигнуть-пишаються сонячні грона
Великої волі крізь гомін століть
І полум'ям ллються з землі Вашингтона
В країни, де чорна неволя стоїть.

Все дужче ясніє там символ Свободи,
Все дужче шаліє недолюдків лють.
Та скоро зустрінуть повсталі народи
Людей із-за моря, що волю несуть.

А з ними у лаві її моя Україна,
Що спрагнена волі найбільш за усіх.
Розбивши кайдани і вставши з руїни
Вкарбує цей день на багнетах своїх.

Вінніпег,
16.11.1951.

ЕПІГРАМА

Пігмей не буде великаном,
Плебей — твердого духу паном,
Криниця — найдрібнішим ставом,
Лиман — для кораблів причалом.

Вінніпег,
22.11.1951.

1952

* * *

В тяжкій журбі дерева гнуться,
Квилить оточення сумне.
Сивіє небо у розпуці —
Українське ніжне й запашне.

І дні старіють молодії
У чорній і тяжкій імлі,
Та не вмирають їх надії
"На нашій не своїй землі".

Не вмруть вони! Не вмруть бажані!
Дивіться, рожевіє вість,
Бо у напруженім чеканні
Прибуде довгожданий гість.

Вінніпег,
16.3.1952.

ЧЕКІСТАМ

Будуть ордени і похвали,
І привіти роздмухані вщерть,
Що із успіхом ви хапали
В Україні людей на смерть.

Ще й за те, що в союзницькій зоні,
Вдосконаливши фах оцей,
Ви сиділи з очима червоними
Від садизму і п'яних ночей.

І розлазились на світанні
Знов на лови, як ті вужі...
Хоч у цім черговім полюванні
Брали тіло ви без душі.

Вінніпег,
28.3.1952.

МАРШ

Залізні дні гучніш на сполох б'ють.
Що далі йдем, — коротшає наш п'уть.
У сьайві дня чи в темряві вночі,
Немов огні, виблискують мечі.

Відпочивать? О, ні, брати! Вперед!
Нехай до волі збільшусться лет,
Бо Юрієм не вбите хиже зло,
Як ураган, у наші дні зросло.

Мов грому гул, ми чуєм світу зов:
Спинити сум і зойк, і крик і, кров.
Спиняймо всі: і він, і я, і ти
У пеклі чорному, що расм звуть чорти.

Як голова впаде у кого з плеч, —
Нехай живе його крицевий меч,
Як грізний дух залізної доби,
Де все здригалося від боротьби.

Вінніпег,
14.4.1952.

1953

* * *

У серці пристрасно і радо
Пригаслі задуми зцілю...
Влюбляюсь дужче я, Канадо,
У землю вільную твою.

Голублять душу ясні зорі,
Клецають квітами лани...
Прожив я у тяжкому горі
В червонім царстві Сатани.

У серці починає дніти
Після тортур, образ і лих...
Я хочу обніматися квіти
У вільних преріях оцих.

Погасли грози, бурі й шуми,
І я неначе сам не сам...
Розковані тюремні думи
Співають пісню вільним дням.

Вінніпег,
16.1.1953.

СТАЛІНОВІ

Надмогильний напис

Був лютий пес в Московії — Петро Романов,
Була у ній скажена швабка Катерина,
Але оці кровоненаситні тиранн
Не доросли до різника-грузина.
Бо білії царі лиш тисячі уклали
Людей із України беззаконно,
А він, червоний цар і "сонечко ласкаве",
Уклав у землю довгі міліони.
Тому нечистої години серед ночі,
Коли відьми гарцюють з упирями,
У цій купині гною він регоче
Над білими московськими царями.
Звичайно, цей вампір героєм стане
В сучасних людовбивчих гунів,
Бо перевиконати людовбивчі пляни
Лише можливо у часи комуні.

Вінніпег,
1953.

1954

* * *

Вітрами дме весна зелена
На прерії, міста й гаї...
Всміхаються чужі до мене,
Похмуρο дивляться свої.

Оці свої такі чужії
Ще й вкриті мороком густим...
Одні комуною хворіють,
А інші чадом племінним.

Вінніпег,
28.4.1954.

* * *

Осінь жовтокрила
Сіла у садках...
Вилетіла мила
З хати, ніби птах.

З неба хмари спішні
Сиплять торочки...
Одягають вишні
Жовті сорочки.

Вітер мчить, неначе
Дикий кінь, кудись...
День за сонцем плаче,
Дивлячись у вись.

Морозенько взутий
Розклада сільце...
Мила йде вдягнути
Тепле хутерце.

Вінніпег,
12.10.1954.

КІРКОННЕЛЛОВІ

Щороку білий сад шумів,
Палали дні у верховітті,
Занурившись в бездонний спів,
Я був... і не було мене на світі.

За чулим серцем я тужив
І, горючи в пісеннім леті,
Між рідними в екзилі жив,
Як це живуть у нас поети.

Дивився в пройдене сумне,
Стояв, як хрест, розклавши руки,
Та якось він знайшов мене
І загасив огонь розпuki.

Вінніпег,
5.9.1954.

1955

* * *

За рік, за два — як вгідно Богу —
Закінчиться земний мій шлях,
Але на пройдену дорогу
Дивлюся з радістю в очах,
І завжди дякую Творцеві,
Крізь гомін зір і пісню трав,
Що у тяжкі часи життєві
Душею я не торгував.

Вінніпег,
11.12.1955.

ГІТЛЕРОВІ Й СТАЛІНОВІ

Були вони несамовите зло,
Розбійники з широкої дороги,
Тому людей навкруг них не було,
Лиш найхижіші звірі — хоч двоногі.

Вінніпег,
27.12.1955.

1956

* * *

Попереду дорога урвалась,
А позаду згоріли мости...
Ой, чого ж це тобі забажалось
У Канаду до нас забрести?

Вже садок починає співати
І роз'яснює місяць лице...
Добре, добре, мої голуб'ята,
Я скажу вам сьогодні про це.

У душі не знайду я спочину,
В серці рани уже не згою...
Понад все я люблю Україну
Незрівнянно прекрасну мою.

Квіти там і дерева ридали
Як іншов я з її синяви,
Бо поетів у ній убивали
Комуністи збісілі з Москви.

Ідучи крізь ліси і діброви
Й несучи смолоскип боротьби,
Падав я і підводився знову
В жарі мук і у зливі журби.

Вінніпег,
4.6.1956.

* * *

З Новим Роком! З новим щастям!
Щоб в нові журливі дні
Снилась Україна часто
Вам на чужині й мені.

Снилась горда, снилась дужа,
І її тверді слова,
А над нею щоб у Мужа
Зблищала булава.

Вінніпег,
31.12.1956.

1957

ЛИСТ ДО МАТЕРІ

Шукав я дорогу до тебе
Крізь час, що у далеч гребе...
І ніби розквітло небо,
Коли я знайшов тебе.

Журилася ти і тужила,
Давно поховавши мене.
І снилась тобі могила
Й обличчя моє сумне.

І снилось тобі у млості
Погасле життя молоде...
Тому несподіваним гостем
Тобі оцей лист буде.

Не плач у страшнім лихолітті,
Не бідкай, матусю моя,
Живу ще на білому світі
В далекій Канаді я.

Тут сонце у нас не заходить,
Спокійно в життя я гляджу,
Бо воля між нами ходить
І з волею я дружу.

Слова мої вільно іскряться,
Думки мої вільно цвітуть.
Не треба мені сподіваться,
Що вбивці по мене прийдуть.

Нема тут очей у стінах,
Нема за плечима вух, —
За нашу розп'яту Україну
Ми можемо казати вслух.

Ми любимо її шалено,
Але ми не разом усі,
Бо ділимося на племена,
Як це було в давній Русі.

Вінніпег,
25.6.1957.

* * *

Коли в життєві початки
Я йшов дорогою тяжкою,
Кругом потьмарені дядьки
Із ненавістю і злобою
Дивилися, як я носив
Тяжкі чували стофунтові
На спині. Як в обнові
Оцій життя своє гасив.
Та ще мені пророкували,
Чи довго витягну так я,
Чи довго в бурі і у шквалі
Мене носитиме земля.
Раби племен, раби комуни,
Пропаша її згублена сім'я! —
Хотіли ви, щоб в тузі я
Порвав на віщій арфі струни,
І в небезпечній часи
Не боронив я України,
Яку московській біси
Ведуть до згуби і руйни.

Вінніпег,
16.8.1957.

1958

УПАЛИМ

Ненависти і гніву горно
Багаттям поміж них горить.
Над ними ніч ридас чорна
І день гадюкою сичить.

Яка ганьба, яке падіння
Душі шляхетної колись.
Під прадідівське голосіння
Всевишньому ти помолись.

На тебе дружньо ніч погляне
І день очиститься з біди.
Ти ще освятишся і станеш
Крицевий, як твої діди.

Вінніпег,
7.3.1958.

ПІСНЯ

Вітер клепа колихас
У зеленім жупані...
День і ніч себе шукаю
В безконечній чужині.

Обнімаються смереки,
Розсипає ніжність май...
В чужині оцій далекій
Завжди сню про рідний край.

Полетять з чужого краю
В дім гостинний журавлі...
Полетів би я... не маю
Рідної землі.

Вінніпег,
14.5.1958.

ЗУСТРІЧ З МАТЕР'Ю

Як тільки почну підпливати
До теплого сну ручая,
І сниться... і сниться вже мати,
Згорьована мрія моя.
З обличчям блідим, аж зеленим,
Заходить в далекий мій дім
І дивиться скорбно на мене
Утомленим зором своїм.
"Добрідень, мандрівнику гожий,
Добрідень, чужиннику мій!
Я знову і знову приходжу
У дім тяжкознайдений твій".
Погляне тужливо і плаче,
І сльози пекучі летять:
"Я з горя вже світу не бачу
У чорному вирі життя.
Іще у минулому році
Я мала городець, курей,
Тепер вже ні їх, ні городця,
Тепер — мов живу без очей.
І темно у нашому раї,
Ні слів, ні думок, ні пісень...
В колгоспі я ледь заробляю
За тиждень один трудовень.

У хаті обсипались стіни
І стогін гуде у вікні,
І в комині в нас без ушину
Лиш сови ридають в п'їтьмі".
І мати хустинку підносить
До вицвілих синіх очей:
"Ой, сину мій русоволосий,
Далекий мій сину!" — рече.
"У хаті морозить... Умийся
Не можна у смутку й журбі.
Дереться остання спідниця,
А чоботи... жодних чобіт.
Хурделиці хвища і холод
Крізь стіни голосить і дме.
Комуні непастигний голод
З'їдас дочок і мене.
Та нас не ввігне, не скатує,
Не знищить комуні усіх...
Ми журимося і сумуєм,
Що й ви оживляєте грїх,
Що й ви живете у згубі
І брата ненавидить брат...
То з чим же повернетесь, любі,
До зжурених батьківських хат?"
І мати рида-умліває
Із відбитком болю в очах:
"Молю вас, синочки, благаю,
Усім, чим боліє душа!
Не шліть з чужини нічого
До наших нещасних домів,
Бо звої сукна дорогого
В комуні запалюють гнів.
За гроші ті каше купіте
Розумні і мудрі книжки,
І мудрість, як промені літом,
Вбирайте у душі тяжкі.

І задуми знищить зухвалі,
Що родять неприяні жах,
Щоб я не ходила в печалі
Ночами в далеких містах“.

Вінніпег,
28.10.1959.

1960

* * *

Р. В.

Ти пишеш про дні безголов'я
І з сумом питаєш мене,
Чи вже свій гостинець пройшов я,
Чи буря ще далі жене.
Чи мрії й у мене вродили,
Як груші на нашій вербі?...
Ой, соколе мій терпеливий,
Не знаю, що мовить тобі.
За морем урвавсь мій гостинець,
Припавши до моря грудьми...
Тепер я, неначе чужинець,
Ходжу між своїми людьми.
Землі однієї ми діти
І мова, здається, одна,
Та тяжко нам порозумітись,
Як людям якимсь то — бозна.
А хтось з Альбіону прибуде
І зійде на берег — умить
До нього уже на всі груди
Земляк навперейми біжить.
Не зве його новоприбулим,
Не кличе своїм "краяном",
А стріне по-братньому — чуло,
Бо кров їх еднає в одно.
А в нас...

Зустріне звірем
Тебе якийсь чурбан:
"Чи нашої ти віри,
Чи наш еси краян?
Чи числишся на списку
У партії моїй,
Чи з безпартійним писком
Вокуюш¹⁾ по землі?
А хто у краю був ти?
Учений, кажуть, брат!
То ти з ученим сютом²⁾
До шуфлі³⁾ акурат.
До шуфлі, до лопати
Ставай і не гуди
Як стали мої тато,
Приїхавши сюди".
А збоку кида жмутом
Злоби долярограй:
"Ми уродились тутай,
Канада — наш це край,
І наші всі роботи
Бизнес і джаби⁴⁾,
А ти вже без турботи
Що хоч собі роби!"
І дивиться нерадо,
Аж вас хапає грець,
Неначе б то Канада
Їх власний хугірець,
Немов її купили
З торгів у чорний день
І прикололи шилом
До затхлих козубень.
Немов...

Та що їй говорити?

Із двох ти одне вибирай:
Або Робінзоном стань жити,
Або Діогеном сідай
У бочку духової змори
І вічним бездомним перцем
Носися у людському морі
В погоні за людським лицем.

Вінніпег,
23.3.1960.

-
- 1) Ходити
 - 2) Убранням
 - 3) Лопати
 - 4) Праці

ДО ТИЧИНИ

Зима. Тюряги. Каткування.
Проклятий тридцять третій рік.
А по Сумській уже з світання,
Голодних земляків потік.
І в рукаві із цигарками
"Апач" вигукєс хлопчак,
А ми в "Шляху червонім" з вами,
Павло Григоровичу — так?
Обидва ми, неначе тіні.
І в редакційній тісноті
Про справи наші редакційні
Говорим пошепки в куті.
І ви кладете "Комуніста"
Розгублено на ветхий стіл,
І з-під пенсне свого імлісто
Вдивляєтесь у жмуток слів.
А далі, зиркнувши на мене,
Немов би скривджений пророк,
Розгублено і непадхпенно
Кладете палець на рядок:
"Отут написано гармати,
А нижче — пушки... Чи не сказ?
Про це вже треба нам кричати,
Інакше дідько вхопить нас!"
"То бийте перші на тривогу,
На вас лягас честь така, —
Ви добре знаєте дорогу

З будинку "Слова" до ЦеКа",
Промовив я. І дні минули,
Криваві дні і місяці...
А ви сиділи і мовчали,
Мов пипоть був на язиці.
Тим часом у газети наші
Русифікаторська чума
Лилась з московської параші,
Як кажуть, зверху аж до дна.
І залила наш Харків, Київ,
І потім рушила в степи,
І пенажерним чорторисм
Крутила братні черепи.
Отут вам тра" було сказати
Або зломить перо... Та де?
За лакомотво і три кімнати
Ви втяли: "Партія веде",
Що "ми йдемо походом гідним",
А не по черепах ідем,
Що "всім пригнобленим і бідним"
Любовно руку подаєм",
І інші ще слова маніжні
Убивцям заспівали ви,
А Сталінові "Сталь і ніжність",
Що смерть до нас несли з Москви.
І ви лишилися співати,
А ми на "смітники" пішли
Еміграційні, щоб не мати
Від ворога і вас хули, —
Бо краще, вийшовши з катівні,
Пустою пелькою харчать,
Чи псами вить у днини гнівні,
Чи совами вночі кричать
В чужому лісі і у полі
Загубленим... Аніж на гріх
Хвалити рабство і неволю
І брязкіт ланцюгів своїх!

Вінніпег,
22.4.1960.

* * *

Відгрімлі літа молодії,
Відшуміла весна моїх днів...
Я ж несу без спочинку в надії
Невгамовний, мов повінь, мій гнів.
І по світі ходжу без причалу,
Як недавно одвічний той жид,
І дев'ятим диявольським валом
Ув очах моїх спогад кипить
Про байраки і тихі дороги,
Про наш дім і матусю сумну,
Що похована звірем двоногим
У комуні живою в труну
На весь вік...

О, ні, матусю,
Ще прийду до тебе я, —
Білим цвітом засміюся,
Зніжу співом солов'я.
Обігрію сонцем ясним
Серце скорбнее твоє,
Уквітчаю зелом-рястом
Дім, що з нього морок б'є.
І під шепіт лип невпинний
І дзвеніння яворів
Проясню твої години
Світлом довгих теплих днів.
Проясню я...

А покищо мушу

Дні губити свої в чужині
І клясти звироднілі душі,
Що тримають тебе у пільмі,
Як в могилі сирій і глибокій,
Де не чути ні сміху, ні слів...
Я прилину до тебе під рокіт
Блискавиць і вогненних дощів!

Вінніпег,
16.8.1960.

* * *

У долині клен до клена гнеться
І наспівус чужі пісні...
Бандуристе, орле з піднебесся,
Заспівай про рідний край мені!
Про ліси замріяні й дрімучі,
Про шляхи одягнені в спориш,
Про степи розлогі і пахучі,
Що по них ходив я босоніж
З хлопцями й дівчатами тугими
І рожевими, як вранішня зоря,
Де шуміла наді мною й ними
Золотої юности пора.
Де цвіли сади поривів чистих,
Ніби казка у дитячій сні...
Заспівай же дужче, бандуристе,
Заглуши незвичні пісні!
Заспівай усе, що на роздоллі
В Україні ти побачить міг,
Лиш не зга... не згадуй про неволю,
Не роз'ятруй, друже, ран моїх...

Вінніпег,
28.8.1960.

СОН

І знов пависла ніч розп'ята
Й печаллю вкрилася земля...
І знов мені приснилась мати,
Велика скорбниця моя.
Немов би я прибіг до неї
Вночі, під вітру дикий свист,
І з виболілою душею
В журливі очі подививсь.

Мати:

Ой, сину мій, моя ти доле,
Невже це ти... Невже це ти
Прийшов до мене? Я ж ніколи
Не думала тебе знайти,
Ні бачити! Підходь до мене,
Дай руку...

Я:

Зараз, мамо, дам...

Мати:

Чого ж лице таке зелене
У тебе, сину?

Я:

В лісі там,
Що ним до тебе біг щосили,

На мене падав гілок рій.
Вони й лице позеленили
Як бачиш...

Мати:

Сину, сину мій!
У тебе кров як цвіт жоржини,
Спливає з ранених грудей...

Я:

О, ні! Я впав на кущ калини,
І сік калиновий оцей
Умив мене...

Мати:

О, Боже милий!
У тебе очі, мов зі скла,
І догоряють рештки сили,
Й на груди голова лягла...
Тобі вже ні іти, ні сісти, —
Тебе убили комуністи!...

Вінніпег,
7.9.1960.

НАЦІОНАЛ-КОМУНІСТАМ

На вулиці, на маскарадній,
Співають "кадрам", як на сказ.
Чи не згадать мені про "кадри"
І фурії кадроблудних вас?
Ви — холуї москвина-ката,
Ваш голос — голос гайдука,
Бо ваші кадри й кандренята,
Що під "егідою ЦеКа",
Здирали з матері кохтину,
В дитини виривали з рук
Останню з житняка шкурину,
Щоб їм завдати чорних мук,
І в муках цих тяжких загнати
На панщину, що в ній були
Діди. На панщину оцю прокляту,
Що нині раєм нарекли!
Бо ваші кадри люд наш гнали
У пекло тюрем і в Сибір,
І костями дороги слали
В лісах і на хребтах узгір —
За те, що рідну ю вітчизну
Любили, як своє дитя,
І не хотіли комунізму
З його худоб'ячим життям!
Бо ваші кадри з "старшим братом",
Якому гнулися до п'ят,
Пустили нас у світ блукати

І на розпутьях тут шукать
Того, що ми від Бога мали,
Як вільні всі... Вони ж взяли
Себе й усіх нас обікрали
Й московським зайдам віддали!
А потім почваланали хами
На смітники, як биті пси,
"Не будем більше з москалями
(Почулись їхні голоси)
В комуні жити. Краще буде
У ній нам правити самим,
Тоді затріюмфують люди
Під рідним проводом своїм".
Жерці ограбленого дому,
Облуди лицарі і зла,
Коли б на Кисві святому
Рука зрадлива лягла,
Рука убога ваша, клята,
То в очі ці і дні сумні
Я далі буду тут здихати
І вовком вить на чужині,
Ніж жити з вами у "співпраці"
У нашій рідній концентрації!

Вінніпег,
30.12.1960.

ДО МАЛИШКА

“Бризкає словом день дневі, а ніч ночі
показує думку”. — Псалом 19: 1-8.

Я тут на "смітинку" сивію,
А ти в "раю" московським там.
То чи ж не час уже, Андрію,
Поговорити щиро нам
І поділитися при тому
Про юности пекельний шлях
У Граді-Кисві святому,
Зорі в каштанових огнях.
Бо дні пливуть, як за водою
Квітки зів'ялі.

І не знать,
Чи ми ще стрінемось з тобою
У місті, де сади шумлять,
У місті нашім — не твоєму
І не моєму, хоч ти в нім
Живеш, а я в тяжкій ділемі
У серці лиш ношу своїм.
Ношу, мов камінь, та не плачу,
І в незагоєній журбі,
Андрію, правнуче козачий,
Не заздрю я ніяк тобі.
Не заздрю, лиш уболіваю
У дні ці без упину я,
Що Півночі потвора злая,

П'ятиголова змія,
Стягла твій мозок ланцюгами
І ссе його у ніч глуху
За тридцятьми замками
В комуністичному льоху.

Я ці кайдани проклинаю
Й народ наш кличу їх розбити,
А ти народові співаєш,
Що у кайданах добре жить,
Що день і ніч дзвінком мажором
На мозку в тебе дзеленьчать
І що в льоху померклі зорі
Вогнем яскравим мерехтять.
Що на панцизняне свавілля,
Яким пишася так ти,
Мов ті весільні на весілля,
Щасливі йдуть твої брати;
 І виспівують, танцюють
 У налігачах своїх,
 І тяжку комуну збрую
 Ще й юхтовий твій батіг
 Хвалять гучно, гордовито
 Аж деруть собі роти,
 І до ката, до Микити,
 Поздоровчі шлють листи.

Чи згадуєш той час, Андрію,
Як в Києві ходили ми?
Забув? А я божеволію
Від Большевицької зими,
Коли над нами голод нісся
З Москви триклятої руки.
Твоя матуся із Полісся
На хліб міняла рүшники
І, спухла з голоду, кульгала
Коло Торґсінів навісних,
Очима вплинувши у сало

І хліб, що виглядали з них.
І ти дививсь. І я з тобою
На те добро... і гайдуків,
Що їх кремлівські людобої
Добром впасали, як биків,
Щоб люд наш клали у покоси,
Який комуна не зігне,
А з ним у піч простоволосу —
Тебе покласти і мене.

Ти знаєш, як шумів точилом
Скажений тридцять сьомий рік,
Як гедеушники пустили
Кривавий в Кисві потік
Із криком (чую його нині):
"Зігни! А ні — то розчави!"
Щоб в непокірній Україні
Козацький рід без голови
Лишити.

Знаєш, знаєш
Цих років безконечний грім,
Коли в розпуді, у безкрайї,
На Ленінській, в будинку сім,
У Спілці як мерці, стояли
Поблідлі із тобою ми
І питанням себе довбали,
Неначе кайлом, під грудьми —
Кого з письменників забили
В підвалищах земних страхіть,
Кого схопили, хто за ними
У "Штаб Духоніна" стоїть.
А вдома, як в ковальськїм горні,
Звивались ми в вечірній час,
Чи не ухопить "Ворон чорний"
У ці підвалища і нас.
Тоді матуся блідолиця
До тебе змучена прийшла
І крізь сльозини, як зірниці,
Рушник вишиваний дала

І поглянула на небо
Неутішно,
І промовила до тебе
Ясноніжно:
Відлітатимеш в знеможі
Як лелека,
Бережи його в дорозі,
У далекій.
Застелятимеш земельку
На хвилину,
То згадай про мене й неньку
Україну“.

В ті дні подався я до Збруча, —
Ти — мозок у кайдани вткнув
І з рушника зробив онучі,
І в чоботи московські взув
Забруднені.

І непомітно
Ти вийшов із козацьких лав,
І під смертельну балалайку
Матусі пісню заспівав.
І в златосиній Україні,
Де полчища стоять чужі,
Ти став у чорній хвилини
Апостолом хули і лжі.
Тож, стрінувшись у пеклі цьому,
Що скажемо один одному?

Вінніпег,
8.9.1961.

* * *

Затужили срібні ясені.
Не ходити по моїй землі мені.
Не ходити в золотих степах,
Не дивитись на кленовий шлях,
Що спрямовує зіниці
У шовкову далечінь,
Звідки спалахом жар-птиці
Неба раннього червінь
Розгоряється і дзвонить
В золоті дзвінки пшениць,
І на буйногрових гонах
Гучно грають арфи птиць.
Та над ними тужать ясені.
Не ходити по моїй землі мені,
Не ходити в золотих степах,
Бо між нами — кров'ю сплилий стяг.
А хочеться поглянути
На землю ясну,
Щоб загасить вже рани ті,
Що в серці ношу я
Чужиною глибокою,
Де й свої — чужії,
Між якими, нівроку я,
Скоро спопелію

І розплинуса в розмаї
Одищем навіки,
Тільки сонце привітає,
Мій друг ясноликій.

Вінніпег,
24.6.1962.

* * *

Ти знаєш і готів і гунів,
Що землі топтали твої.
Узнай же тепер про комуну,
Що расм назвали її.
Комуна — це в крові дороги,
Комуна — це селищ гробки,
Комуна — це рабство, якого
Не знали відцвілі віки.
Комуна — це голоду змора,
Комуна — це страху засів,
Комуна — це людськеє горе
Ізібране з різних часів.
Комуна — це люди притрунні,
Це села сумні й городи.
Як хочеш ти жити в комуні, —
Йди!

Вінніпег,
18.8.1962.

СПОВІДЬ

— Ви утекли з народньої тропи, —
На чужині так дехто каже.
А я кажу:

— Утік я від юрби,
Що тут, на чужині, бандажить
Уми учених і обранців муз,
І тиш городить між людьми і ними,
Щоб лиш пливти драглинами медуз
Середньовічними коритами своїми.
У них, цих автократиків, облуди стяг
На торзі їхнім замість чести має,
І в волелюбного земляцтва на очах
Махрова диктатура розцвітає,
Немов кукіль.

Та всі мовчать,
(Говорять тільки тихо за вуглами).
Чекаючи, що демократії печать
Самісінька об'явиться між нами,
І вільне слово вільно задзвенить,
Як водиться у цій країні,
Де критики правдивої залізний щит
Торує шлях державі до вершини.

* * *

А покищо на торжищі своїм
Ці автократики й підлизи жалюгідні...

Учені і поети непотрібні їм, —
То ж і вони ученим і поетам
непотрібні.

Тому замкнувся я у курені,
І в стінах чотирьох, як Робінзон
у пущі,

Карбую для історії пропащі дні —
Порожні, трухлі, сірі й невидющі.

І з жалістю жагучою
Дивлось на сонця схід,
Де з поганню гадучою
Упав в боях мій рід.

А я через червону гать
У край чужий пішов,
Щоб вільним словом оспівать
Їх мужність і любов,

Що блискавкою блискала
З напасником в борні,

І кров козацька бризкала
До неба в чорні дні,
Щоб зритою дорогою
Скувать до волі міст...

Для чого ж голову свою
У джунглі я поніс?

* * *

Сиди ж тепер відлюдно в курені
І доживай серед дубів крилатих віку
З надією, що визвольники-дні
"Зфіксують" цвях на тобі, чоловіку.

Вінніпег,
22.8.1962.

* * *

Не світить сонце в Голубій Савої
І зелень блякне на її землі.
Розбилися у полі наші вої,
Немов ріка на тії ручаї.
Розбилися і мстою вмились, —
З роздору кісткою пішли у світ,
І гетто в ньому натворили,
І втратили один політ
До вимріяної оазиса,
Де хліб насущний і вода
Лиш живлять тих, що ходять разом,
Не як розбита череда
У дикім полі.

Ну й сидіте
На часу вихорних пісках,
І вороженьків не судіте,
І не клянїте що свій шлях
Вони погнули і побили
І в нім зав'язли наші сили.

Вінніпег,
5.12.1962.

ДО МИТРОПОЛИТА ІЛАРІОНА

У 80-ті роковини з дня народження

Юрба поета зацькує,
Поможе праведному вмерти,
І вже во славу його п'є,
І надяга вінок по смерті
Йому на голову.

І крик

На площі зчинять на всі груди,
А там — за місяць чи за рік —
Уже монету горне з люду,
Щоб вславити бездар своїх
Ім'ям поетовим... О, хами!
Я славлю велетнів живих,
Які прославились ділами
Для брата скутого в п'їтми
Що вигнанець в своїй країні,
Але не гнеться у ярмі,
Як вільні гнуться на чужійні.
Я славлю гордість, ум і честь,
Я славлю вас, Іларіоне,
І Богу дякую, що днесь
Дав вашу душу нам бездонну
І мозок вклучаний умом,
Як осінь-матінка плодами,
То чи ж не з радісним чолом
По цій землі ходити з вами,
З людиною, що мовний сад

Любовно й щедро насадила
Між нашими людьми, де чад
Чужих, накинених, як брила,
Душив нас.

І в тяжкій дні,
Сучасні дні — середньовічні,
Із заборолом у борні
І Юрєвим обосічним
Мечем за віру нашу йшла
І довгі роки боронила,
Щоб віра русичів цвіла
І в наших душах пломеніла.
І з цим ясным рука злата
Дала нам Біблії скрижалі
У рідній мові, чистота
Якої освітила далі
Народу нашого й його
Піднесла в височінь глибоку...
Але не бачить оцього
Юрби осліплене око!
Та це не з вашої вини,
Що ходите поміж сліпцями,
Тарас ходив аж до труни
Між кріпаками й москалями.
Франка роз'юшена юрба
Сичанням зустрічала в місті,
І сипалась така злоба,
Що велетневі пити-їсти
Чужі давали...

З Божих рук
Юрба зрівнялася з землею,
А генія відвічний дух
Витав і далі понад нею.
І ваш витатиме з епох,
І чутиметься голос мужній,
Бо з вами, праведнику, Бог
І наш народ великодүшний.

Вінніпег,
20.9.1962.

* * *

Доживаю віку на чужині
І додумую свої думи нить.
Скоро вже мій день у хмаровинні
Блискавкою блисне й відгримить.
І зберуться коло мого праху
Недруги лукаві і слізні —
Відпровадити мене останнім шляхом, —
Я ж сміятимусь із них в труні,
З землячків моїх, що перепони
Ставили передо мною в ряд і в два,
Щоб глушити голос мій стодзвонний
І гасити віщії слова.
Та за мене янгол мій промовить
Грізне слово, як вогонь, до них:
"Мертвих судите ви добрим словом, —
Чом не судите ви ним живих?"
І розлізуться вони червою
В нори, дупла і у трухлий хмиз,
І змішаються із прилою листвою,
І їх дух не бризне з неї в вись.
Я ж устану дужо над землею
І огорну поглядом весь світ,
І долину піснею над нею
З заходу у батьківський мій схід.

І співатиме її мій люд у шквалах,
І у світлі і в густій імлі,
І покільчиться між ним, як зерно, слава,
Що не марно жив я на землі.

Вінніпег,
6.3.1963.

РОЗМОВА ПРО ПРАВДУ

Чи правда не ясніш від злата
І не страшніша за видющу смерть?
За правду був наш Бог розп'ятий,
За неї розпинають і тепер.
За неї вам на шию, як петлі намисто,
Ганьбу надягнуть рано чи смерком,
За неї вас назвуть фашистом,
За неї вас назвуть большевиком
І викреслять, як з книжки слово,
із суспільства,
І в мряку упадете ви і ваша сім'я,
І ляже вам на карк палюча пімста,
Як вулканічної лавини течія.
І тільки буде вітер у проклятті
Луну од ваших слів носить...
Тому лиш можна слово — правда —
уживати,

Але не можна правди говорити.
І роблять так її апологети,
Що в них в житті лиш животіти суть.
Але на світі є "розбійники-пости",
Які прилюдно з нею йдуть,
Які несуть її в руках, немов жарини,
Не боячись, що шкіра злізе з рук,
І що ходитимуть вони в вінку з
шипшици,
І що навколо них ламатиметься брук.

Але життя не тут — за ясным небозводом,
У сивій вічності, що проліта, як мить,
Тому нам тут крім совісти нема чого
знаходить
І окрім тіла тлінного нема чого губить.

Вінніпег,
3.4.1963.

ЕПІГРАМИ

Чи у спеці, чи в морозі
Ходить він у чорній тозі,
Ходить вздовж і впоперек
І весь час жує конспект,
Бо йому маняцькі сни
Вклали мозок у штани,
І його з цим інтелектом
Звуть професором Конспектом.

2

Вона на вигляд бездоганна,
Неначе непорочна панна,
Зате з поезій видно вроду,
Що хоч скачи в холодну воду.

3

Його книжниця я взяв
Щоб зфіксувати їх уплав.
Тепер пливу в тяжкому горі,
Бо в них води, неначе в морі.

4

Кричать зашнені русіні,
Що він схизматик із Волині,
А він сміється із сарак,
Бо він кубанський волиняк.

Віннівер,
1963.

1964

ТРІОМФ

Насіння із квіток сестра прислала
Із Києва ясного, де століття
У дзвони дзвонять і квітки колишуть,
Щоб палко розцвітали і дзвіниці
Небесну напували пахом гніву
І ніжної любови, що завзяття
Кують на вічному ковадлі часу
Для свята нашого.

І от весною
Я вкинув живодайне це насіння
В чужу, але привабливу землю,
Й покільчилося воно, немов разочок
Осяйного намиста дужим зором,
І наче райдуги веселою дугою
Нависло над моїм городом.

Люди

Проходили й дивилися на неї.
Не бачучи її, питали гучно:
"Чого цей бідолаха тріюмфує?"
А я тріюмфував — багач над багачами,
Бо мав я Києва краплину біля хати.

Вінніпег,
1964.

ДО ПОЕТІВ СТАРШОЇ ГЕНЕРАЦІЇ, СУЩИХ В УКРАЇНІ

Було, воїстину було у сорок першій,
Коли пробилася неволі гать,
І виливсь люд на Захід — ви рабами
Лишилися.

А я пішов у світ
По зритих полум'ям війни дорогах,
Голодний, босий і сумний,
Шукати світла волі, за якою
Тужив і сивів з юних літ
За мурами.

А ви в тюрязі,
Де знидів замкнений ваш дух,
Співали оди генієві зла й руйни
І розтичнину тягли хвалу
Огидними своїми язиками,
Щоб незабаром генія хули
Проклясти й облизати нового,
Що першого стоптав у здичавілу ніч
І одягнув корону у його берлозі,
І із його отрутою й наганом став
Проти синів і дочок ваших,
Коли загонив у пустиню їх
Із Києва й братів його славетніх,
Щоб їх змосковщити і наректи
Советського народу городами
І під спідницю кинути Москві.
А ви навколо Ал Капона
Юрбою стали й гарчите,

І лижете його, як ті собаки сукү
На вигоні, де вітер дико дме,
І хвалите його в чудовій нашій мові,
Яка чужинкою блукає в темну ніч
По бруках київських.

І кидаєте ложжю,
Що люд наш благоденствує в раю,
Що пеклом є у голубій Гелладі
З розгойданим Дамокловим мечем,
Який хвилини дідьківські рахус,
Щоб нашому народові із плеч
Зсадити голову.

Яка зневага
І лютая ганьба покрила вас —
Із головами сивими на схилі років,
Що ви переступаєте через поріг
До вічності, в якій вам треба жити
Ганебними плебеями сатрапа.

Вінніпег,
1964

Я З ДОМУ УТІКАВ...

Я з дому утікав, що млів у позолоті
І в зореносно-голубій киреї.
Я з дому утікав, що витернівся кров'ю
З Дніпрових ручаїв і аж до моря.
Я утікав із дому, щоб не стати
Німим, як скеля у пустині,
Щоб голосу свого слова почути,
Що був ув'язнений у грудях пожиттево.
Я з дому утікав, щоб душу відчинити
І легіони слів розставити у лави,
І кинутись до бою із мечами
Пісень, гартованих у сонці,
На люте кодрло із берлоги,
Що величається палацом нині
Обнови, живносного проміння
І непорочної гармонії людської.
І я утік.

І перейшов дороги,
Що дихали камінням і тернами,
І кров моя в слідах моїх кипіла,
Але дійшов я до мести своєї.
І раптом став я у своїм зеніті,
Немов на камені серед річища,
І в мене поскляніли очі,
І у бурхливім серці кров ізгусла.
Навколо мене галас вихорився,
Неначе в Дантовому пеклі,
То на главах потоптаного духу

Скакали і ревли тіла бундючні.
І поміж ними дим звивався
Місцевого патріотизму в небо,
І підлабунництва черва завзята
Кишіла, як в помийній ямі.
І на обрубкові часу горіли букви:
"Нехай живе юрба від нині!"
І піснетворці угрузали в землю
На бунтівливих думах з ланцюгами.
А я на камені серед річища
Довкілля тям зубами зору:
Назад іти — мости згоріли,
Вперед — вони були в моїй уяві.

Вінніпег,
1964.

ПОЦЕЙБІЧНИМ "МОДЕРНІСТАМ"

Чи чуєте — в Україні,
Що прожилилася і стала дибки,
Молодої поезії звуки нетлінні
Гримлять на струнах першої скрипки!
Чи бачите — у дзвоні синьому,
Де нових думок відчинилися вікна, —
На скрижалях листви осінньої
Весняною повинню виткано
Вогонь і прозорість ідеї,
Одягненої у чисті шати...
Але ви не ловите цього вух тарелями
І не бачите
чоловічками
балухатими.
Бо ви бабраєтесь у базарній клоаці
І, маніжачись у зловонній обнові,
Піднімаєте ноги собачії
І фаллосами кілометровими
На уславленім каменя лезі
Виводите
мокрі
поезії.

Вінніпег,
1964.

ЕПІГРАМИ

1

Йому в мистецтві не везе,
То він до критики повзе
І ревно хрестить на поетів
Лише своїх апологетів.

2

Підлизн каркають, що він поет.
Але ж у нього
Самі лиш формули і більш нічого.

3

В науці він лише купчина,
У прозі він — анальфабет,
У критиці він — сахарина,
У гетто — зігнений хребет.

4

Задки в них мудрі й гордовиті,
Бо засідають при кориті.

Вінніпег,
1964.

ДРУЗЬЯМ ІЗ ТОРОНТА

Друзі, не можу забути Торонта,
В серці веселка цвіте...
Клечались кленами в день горизонти,
Пінилось ніччю вино густе,
Голос мужнішав під крилами музи,
Сонце світило в мені,
Ніби зійшовся я з рідними друзями
В Києві у глушині.
Тільки у ньому за темними шторами
І за глухими дверми
Гости кресали за волю озорену
Несамовитії ми.
Вашії ж вікна були відчинені,
Так, як і душі — навстяж,
І розцвітав у замріяній сині
Голос окрилений ваш.
І за нічними міськими простінками
Тіні ніде не лягло,
Тільки у лицаря із загомінку
Серце тріщати могло,
Бо на мереженому покутті
Місце Красі дали ми,
Що заблукалась на дикім розпутті
Між неживими людьми.

Тож бо до дідька із мертвими тими
З ніччю в душі й голові,
Бо між живучими, та неживими
Є ще в нас люди живі.
Тому, мої торонтонські друзі,
В згадці про ясний наш час,
Я у веселощах, а не у тузі,
Тост підношу свій за вас!

Вінніпег,
14.10.64.

ФЕДОРОВІ ОДРАЧЕВІ

Епітафія

Як тяжко, друже. Так недавно
Дивився в очі вам. Тоді
Жовтіло листя кленославно,
Омріюючи молоді
Годиноньки... І ви дивились
Із смутком у пожовклі дні,
І крім книжок, що їх створили, —
Не мали радості. Сумні
Промчали вашії години,
Сумні, як журавлів ключі,
Яким не світить сонце в днину
І ясні зорі уночі.
Тяжку несли ви світом чашу,
Бо мали тут лиш музу вашу.

Вінніцег,
12.10.64.

ПЛАЧ ВІННІПЕЗЬКОЇ ЯРОСЛАВНИ

1

Вже без ліку, вже іздавна
Вінніпезька Ярославна
Гляне в річку у круту, —
Плаче-квилить на мосту,
На мосту на Дізраелі
Недалеко від оселі:
"Ладо Ігоре, поете,
Святогоре дужий мій,
Чом не йдеш додому? Де ти?
Де? На секції якій
Шпали тягнеш, б'єш каміння,
Набираєшся уміння,
І на собі глум і сміх
Носиш від людей своїх?"

2

Плаче-квилить Ярославна
Многослізно, безугавно,
Рукавом лице втира, —
Горе в неї, як гора
Височезна і гребниста,
Де шумить ріка піниста:
"Ігоре, мій мужній вою,
Мій Бояне запальний,
Чом пішли ми із тобою
Із своєї сторони
Від москвина-половчина,
Що в години навісні

Без угаву, без упину
Мордував твої пісні,
Щоб отут, де днів обличчя
Вільно зорять в городи,
Україну возвеличить,
Що приніс її сюди
Ти в долонях серця... Боже,
Знову пісня у пільмі
На потятих роздорожжях,
Де блукаємо самі“.

3

На мосту на Дізраелі
Звуки пісні невеселі,
Вітри їх із мосту дмуть
У бездонну каламуть.
То співає Ярославна
Вже без ліку, вже издавна:
"Ігоре, моє ти ладо,
Разить стріл тебе пільма,
Бо ні радости й розради
На лиці твоїм нема.
Лід лежить на струнах цитри,
Голос віщій твій погас,
І між нами віють вітри,
І пустеля серед нас“.

4

Плаче-тужить Ярославна
В Вінніпезі вже издавна, —
Заклинає самоту
На залізному мосту.
Тільки з сонцем розмовляє,
Тільки лада дожидає
Із динеркою в руці,
У секційнім піджаці,
Та із духом старовинним,
З гордим поглядом орлиним:
"Поки стрінуся з тобою, —
Я долину до Дніпра,
І Дніпровою водою

Очі вмию темним я,
Що від світла потемніли
На сліпучій чужині, —
Оживуть серця зболілі
Ігореві і мені“.

5

Плаче, плаче вже іздавна
Вінніпезька Ярославна,
Дивиться униз і в вись —
Тихо скрізь...

Вінніпег,
1964.

1965

МІСЦЕВИМ ПАТРІОТАМ

Стійте! Не руйте з місця,
Ви — створіння приклонноколінне,
Я часу не маю, дивіться:
Я виковую Україну
Без хахла з гарбузовим дренам,
Що висиджується за стогом;
Без запамороченого галичмена,
Якому ум осів у ноги;
Без волинського вовкулаки,
Що на одрубі дьоготь точить;
Без мізерії усілякої,
Що осліплює Україні очі.
Чорно! Лиш тільки злість ця
З вас висолоплюється руйнно,
Закам'янійте ж, ні з місця:
Я виковую Україну
З нашим Богом, а не божками,
Що розповзуються, як гади,
Чужедушними і мудролукавими,
Убруковуючи дороги зрадою,
Ідучи по них із спотвореним голосом,
Живучи без душі живої
На гною загумінковости,
Що тече до клоаки історії.
Тож стійте! Не руйте з місця,
Ви — створіння приклонноколінне,
Я часу не маю, дивіться:
Я виковую Україну

З цим ім'ям на чолі у неї,
І у людях ім'я це запалюю,
Тож до біса із вами — загумінковими
плебеями
Що прогнили віки на причалі.
Я глушитиму вас молотобійним ударом
І під чотири вітри буду вас гнати,
Аж поки перестанете бути татарами
Для своєї рідної матері.

Вінніпег,
23.6.1965.

МОЛИТВА

Боже правий, із вини якої
Ти для мене вирок цей прирік,
Що своєю волею святою
Сотворив мене в двадцятий вік
І послав прекрасною Землею,
Де дзвенить творіння голубе,
Полювать за людською душею,
Щоб у ній побачити Тебе?
І з тих пір у світі всюдисущно
Я палю у тузі спраглі дні,
Бо при світлі яснім бачу в душах
Тільки стемнені штрихи одні
Образу Твого і схожості Твоєї,
Що так щедро дав людині Ти,
Щоб навек ізлитися із нею
І невпинно вічністю іти.
Тайнії Твої Святі Чертоги, —
Ти ж любов, але Ти також гнів...
Покажи мені пряму дорогу
В людську душу, де б ти заяснів
Ореолом зір на аналої,
А не жеврів у глибокій млі...
Я ж шукаю душу із Тобою,
Я ж живу для цього на Землі!

Вінніпег,
30.12.1965.

INTRODUCTIO

Може завтра вже сонце погасне
І в очах моїх сяде смерть,
І промовлять ротами гласними,
Що не міряю більше твердь,
І полізуть в домівок гүти
Пити сопух і їсти грязь,
Щоб забризкати брата отрутою
Для соборного розквіту в нас.
І зловонню стрілятиме злість ця
Із пащек, а з очей — голки,
І нічого у гүтах не зміниться, —
Попливуть, як пливли, роки.
І з багна випливатиме пінно
Згнилих дум непролазне сміття,
І хлопцї з політичними мінами
Затикатимуть рот у життя.

Вінніпег,
1965.

1966

ГРИГОРІЄВІ КИТАСТОМУ

У тебе горою горе
І в мене горя гора.
Тяжка твоя кобза, Григорію,
Не легша від мого пера.
Тяжка вона й журна з виду
Від грузу убогого зла:
Валили на неї й кидали
Тяжкі слова і діла.
В мізерії завжди тяга
Варити для велетня гнів...
А ти ж був найбільшим звитягою
Чужинних світанків і днів.
Ти плавив сердець каміння
Піснями вогнених плес,
Ти ніс Україну країнами, —
Важкий, але праведний хрест.
І в двері Білого Дому
За руку її увів
Із бурями, зливами, громами
Минулих і наших часів.
І стала поволі дніти
Чужинна черства земля...
Цього не утяли твоя,
А муза небесна твоя.
Вінок тобі виплела віра
В безсонні, у муках, журбі...
Хто ж може з тобою помірятись,
Хто ж рівний отут тобі?

Шляхетні і горді елліни
До неба б тебе підняли
Своїми руками нетлінними
І духом без мли і хули,
Щоб сяяв, як зорі, угорі,
Щоб вічності вихор не стер...
А де ж ти у нас, Григорію,
А де ж ти, Орфею, тепер?
Стоїш ти, як дуб, у полі
Ув інеї, хвищі, льоду
І дивишся з сүмом і болями
На музу свою — самоту,
І дивишся з ночі до раня
На попис хватких юрбарів,
Як ходять вони індіанами
У лісі порожніх днів.

Вінніпег,
30.1.1966.

ЕПІГРАМИ Й АФОРИЗМИ

1

Вина не олівця, що вірші робе,
А згнилої її утроби.

2

В Академії Наук, — як звуть вони, —
Засідають Стефки, Ромки, Івани,
Засідають оні до нічної тьми,
Бо дохторські льолі мають і штани.

3

Таких, як він, і чорт не сіс:
Червоний і не червоніє.

4

Зажурився наш Тарас:
Точать з нього хлібний квас,
Точать квас і луплять м'ясо
Москалики із Тараса.
А хваткі західнячки
Витягають жилочки,
Тягнуть більше якомога,
Щоб собі спекти гатдога.

5

Ідемо з успенними:
Живемо племенами.
Дметься й лізе не водно
Кожне наше племено.

6

Україно, страдна мати:
Україн у нас багато,
Україн місцевих тьма
І тому тебе нема.

7

Людам цим бракує щось:
Править ними егомось.
Але їм не ріже в вічі,
Бо живуть в середньовіччі.

8

Щоб із фахом одружитись,
Треба вчитися і вчитись.
Тож у нас пряма їзда
На професорця й "вожда".

9

Навіщо музи, грації,
Що шле Господь до нас із неба?
Ми — поетична нація,
Тому поетів нам не треба.

Вінніпег,
1966.

ПІСНЯ ПРО ПУСТКУ

Довкола грації сонні,
Довкола музи німі.
І сліпнуть зірничі в агонії,
І місяць сивіє в пільмі.
В погоні шукаю сили
Й цілющої краплі води,
Бо душу мою бурхливу
Самотности рвуть поводи.
Від краму тріщать магазини,
Роззявивши криком роти.
Та тільки у них спочину
Від пустки не купиш ти.
Тому я так часто і ревно
В блакитному лісі сиджу,
Бо в ньому говорю з деревами
І з зелом співучим дружю.
Вони мені дзвонять дзвінками
Оброшених сонцем квіток
І сиплять слова пелюстками
Із витканих з листя хусток:
"Поезією отрійся,
Що в нашому серці цвіте,
Коли ти у людському лісі
Не здибав її ніде".

Вінніпег,
27.12.1966.

БАЛЯДА ПРО БУЛАВУ

През незгоду всі пропали,
Самі себе звоювали.

Іван Мазепа

Прогаяли великі дні
Скалічені й маленькі люди.

Євген Маланюк

I

Десь на вустах чужого степу
Ізгустками палала кров.
Перевертавсь Іван Мазепа
В загубленій могилі знов,
І по землі веснянокресно
Греміла громом булава,
А над землею перехресно
Мечами блискали слова:
"О, лицарю мій, Залізничче,
Душе моєї булави, —
Підніс її еси, одначе
Позбувся в леті голови
Й пішов до Юдиного сина,
Щоб перемогу з ним запить,
І проректи, що Україна
Під булавою буде жить.
І замість дружньої potravи
У ніч чорнішу за чуму

Дістав кайдани і тюрму
Для Української держави“.

II

Десь на вустах чужого степу
Ізгустками палала кров...
Перевертавсь Іван Мазепа
В загубленій могилі знов,
І по землі веснянокресно
Гриміла знову булава,
А над землею перехресно
Мечами блискали слова:
"О, незабутній друже Павле,
Тебе обранцем я зову
І возвеличую і славлю, —
Ти взяв у мене булаву
Й підніс над нашою землею
Як личило — уздовж і вшир,
І в прі виконував ти нею
Свободу Україні й мир
З сусідами — вовками злими,
Що з іклами гляділи з мли.
Твоїх послів колони зримі
Ім'я Держави нарекли
Гетьманської далеко в світі,
І наш благословенний день
На паперті і в верховітті
Вінчався фугою пісень.
Але тебе звалили в скверні
Своїх безбатьченків рої,
Бо їх нікчемні водії,
Апостоли рабів і черні,
Воліли жити у кайданах
Московських, ніж тобі
Та булаві віддати шану,
І рятувати голубі
Степи і городи Геллади
Від власної й чужої Ради“.

III

Десь на вустах чужого степу
Ізгустками палає кров...
Перевертається Мазепа
В загубленій могилі знов,
І по землі веснянокресно
Гримить відвічна булава,
А над землею перехресно
Мечами блискають слова:
"О, рідні люди у печалі,
В жалобі і тяжкій журбі...
Самі себе ви звоювали
У міжособній боротьбі!
Самі ви впалися в руйну,
А з вами вашії волхви...
Забрали вороги Україну,
Та не забрали булави
Гетьманської у дні розбою
Із рук патомлених моїх...
Вона лежить під головою
У мене після днів сумних,
Як вироку вогонь негасний
На люті голови врагів...
Чи бачите, як світить ясно
Вона із гомінких степів?
То вік новий її гряде,
Бо гетьман Прометей іде!"

Вінніпер,
31.12.1966.

1967

ДО ЮРІЯ ГОЛОВКА

Стою в незгоснім одчаї
У тридев'ятій далині
І згадую — чому? — не знаю,
Далекії поживклі дні,
Коли ми вийшли із тобою
З задушливого полону,
І з теплою і голубою
Надією на чужину
Дивилися, і віру ткали
В відчинений манливий час,
Щоб ним потроїти пропалій,
Що викрали удома в нас.
І ми, як переможці горді,
З яких упав недавній груз,
Ждали, що зазвучать акорди
Віднайдених нарешті муз;
І у надхненії години,
Окриливши серця свої,
Залишимо душі краплини
На утікаючій землі.
Та все оце була омана
Й галюцінація очей,
Бо наші музи по "беклайнах",
У наших же таки людей,
Блукали й боязко гляділи
Крізь тьми й відсталости тини
На обранців, які творили

Контракторам для хат ями;
Чи фабули конструювали
З чувалів на горбі своїм,
Або дячками витягали
На гласи що давали їм
Дядьки всезнаючі... О, брате,
Надхнений мученику мій,
Не плакати, але ридати
Нам треба у журбі своїй.
А може... кинути до греця
Журби гнітючої боляк
І випить... випити отак,
Що ув очах земля трясеться,
І на прогулянку ідуть
Усі чорти в цю каламуть.

Вінніпер,
27.3.67.

ЛЮБОВ

Україно моя, ти — зірниця моєї любови,
Ми ж душею і плоттю з тобою злиття.
Відійшов я від тебе в часи бурюнові
І на дальніх дорогах не маю життя.
Хоч далеко від тебе і твоєї осяйної хати,
Улюбився в Канаду, заблуканий я,
Та це інша любов, бо ти ж рідная мати,
А Канада лише наречена моя.
В неї в домі не так, як бува на вигнанні, —
Її волі проміння мене береже.
Але трудно для мене сказати їй "гані",
А "кохана" — для неї це слово чуже...
Я дивлюсь їй у душу крізь звабливі очі
І уклечую радістю думи сумні,
Бо колись таки з нею одружитися хочу
І віддати їй свої надвечірнії дні.

Вінніпег,
7.5.1967.

1968

* * *

Я сиджу із гостинною тишею.
Вечір косу кленівні розплів.
Зір іструшених сипляться вишні
У небес голубий поділ.
Порожнеча. Нема нікого.
Тільки шерех читас свій том.
Тільки місяць іде у дорогу,
Зажинаючи хмарку серпом.
Задивились вони на мене
І на тин перекреслених днів;
Краще б досі на поле зелене
Ти вигонив своїх корів.
І тоді, як з блакитного пуху
Постіль гожу полудень їм слав,
Вони б в жуйці пісні твої слухали,
Що ти виткав з проміння і трав.
І коровам у житньому плесі
Перепілки плескали б крильми
За любов до краси і поезії,
Що холоне тепер між людьми.
Радість квилить. Лиш небом колише
Зір вишневих нескінчений спів.
Я сиджу із гостинною тишею,
Вечір косу кленівні розплів.

Торонто,
20.4.68.

* * *

Затупились чужинні дороги
Об густу каламуті пліть.
Тільки падає вітер під ноги
І відбите щеня скавунить.

Скавули, мій чужинний брате, —
На узбіччі обоє ми.
Ти між псами не знайдеш хати,
Як і я між своїми людьми.

В самоті молодик загубився
У колочому лісі хмар.
Я збирався зорею умитися,
А умив мене чад і гар.

Відлітають метелики білі
Із самотньої вишні в саду.
Я шукаю себе у довкіллі
І ніяк не знайду.

Місяць з хмар викрадається тихо.
Окуляри скидають світи.
Скалять зуби роз'юшені пихи
І гримлять животи і роти.

Ніч на флейті відспівує соло.
Обривається сутінку нить.
Я у ранок вмочаю голову,
Щоб коріння душі оживить.

Вінніпег,
29.4.68.

* * *

Роз'юнена хмарка на синьому пляжі
У млості солодкій лежить.
В очах, що їй сонце подарувало,
Видзвонює сум.
Їй вітер вичісує срібне волосся,
Остуджує жар.
І з похіттю дивиться хмарка на мене.
Я —
На спалену юність мою.

Вінніпег,
5. 5. 1968

* * *

Хай не ваблять тебе Діяни
Очі-блискавки з теплих гір.
Скоро підеш в далекі мандри
Слухать пісню капелі зір.
І нічого ти тут не залишиш,
Тільки слів пелюстки сумні.
Заридає по тобі вишня,
Вся у білому — на відданні.
Та ще сумно заплаче вітер,
Що в путі умивав тебе.
І той клен що своїми вітами
Ніжив слово твоє голубе.
А під ним журноокі корови
Часослов прочитають тобі
Милозвучною їхньою мовою,
Що ти вивчив у юній журбі.
Більш ніхто, бо стежками осінніми
Ти із серцем розмову вів.
Був би ти шахраєм сумління,
То дістав би вінки від биків.

Вінніпег,
27.5.1968.

* * *

Дні топтали копитами шлях
І співали вітри свою думу.
Я носив тебе на руках
У саду яблуневого шуму.
Пахли трави, як вранішній спів,
Що земля небесам дарувала.
Я хмільним олеандром цвів,
А ти навіть не розцвітала.
У дитинстві пахтить голубе
І рожевого піниться злива.
Ти благала, щоб завжди тебе
В яблуневому шумі носив я.
Відлітали лелески днів,
Відлітали у шумі і щасті.
Ти горіла вогнем пелюстків,
Я губив пелюстки погаслі.
В яблуневім саду шумів жаль,
А у думі вітрів — розпuka.
Із очей ти росила печаль,
Щоб не брав я тебе на руки.

Вінніпег,
30.5.1968.

* * *

Небесну парчу прошиває
Зірниці блакитний стилет;
І вже по землі ступає
Дитина її — поет.
Землі він підносить вроду
І з нею іде в далечінь;
Його у житті супроводить
Лише нерозлучна тінь.

Вінніпег,
9.6.1968.

* * *

Я на Захід у "пекло" погнався.
Ти загрузла в "раю" на Сході.
Синьоока зірниця сміялася,
Роз'яснившись твоєю вродою.
Гнів котився дев'ятим валом
По землі, що від сорому мліла.
Дні мої у путі оживали,
А твої в хмаровинні тліли.
Тупотіли розпатлані вітри
Між тугими людьми на припоні.
Над тобою журилися віти
І ридав молодик у безсонні.
Ми буремно молились до Світла,
Аж синіла земля громохка.
Моя мрія у "пеклі" розквітла,
А твоя — у "раю" посохла.
І твої безнастанні муки
Роздували у мене жили:
Я ж ішов із життям за руку, —
Ти з повільною смертю дружила.
В клітці воля орлиці сниться,
Сонце, квіти, джерельні води.
В голосінні осліпла зірниця
Без проміння твоєї вроди.

Вінніпег,
30.7.68.

* * *

О. С.

Надягали дуби шапки,
А тополі — вузькі спідниці.
Говорили ми пошепки
На веселій байрачній травиці.
Говорили пошепки ми —
І не підлітки, і не діти.
А над нами горіли доми
Хмарок білих на заспанім вітрі.
Опустила черешня густа
Віти ніжні й пестливі над нами.
І твої боязкі вуста
На моїх розцвіли вогнями.
У байраці здалося мені,
Що я з сонцем у сині межую.
І співали дерева пісні,
Як цю землю ласкаву люблю я.

Вінніпег,
18.7.1968.

ЧЕСЬКА ВЕСНА

Коли вдягалася весна
І клечане проміння слалось,
Уранці Чехія ставна
Весною волі умивалась.
І в radoщах, як сад, цвіла,
Пісні співала солов'їні
Відродженню з тяжкого зла,
Що гасло у її країні.
Але не довго в любі дні
Проміння волі їй світило...
Зненацька сили навісні
Її кордони обсадили.
То варвари прийшли з Кремля
Із ханом лютим і неситим
Стопгати чеської поля
І волло в Чехії убити.

Вінніпег,
14.8.1968.

* * *

На флейти, клярнети й гобої
Загнали квітки — і в танок.
Фіялковою рукою
Постукав до мене буюок.
На друга дивлюсь дорогого,
Улюбленця сонця й зірниць:
Виблискують очі в нього,
А в тілі співає міць.
"Навіщо, мій друже, ці віти
Бездонним здоров'ям гудуть?"
"Бо хочу спинити вітри,
Що в душу твою так дмуть".

Вінніпег,
16.8.68.

* * *

Знов до мене приїхала осінь
І спинилась в моєму саду.
Привезла подарунки росяні,
Щоб зросити мою біду...
Погасити розжарену спрагу,
Що в моїй безконечній журбі
Облягла грозовою ватагою
Дум сумних кораблі голубі.

Вінніпег,
28.8.68.

* * *

Сукню шлюбну Земля одягнула
І вшпилила волошки й чебрець.
Може взавтра весела й розчулена
Стане з місяцем під вінець.
Ув очах його повно срібла,
В голові нерозкриті думки, —
Нареченого доброго вибрала,
Він ходив округ неї віки.
І ось-ось попливуть медові
В ложі синьому місяці.
І, можливо, засяє обновою
На однім і на другім лиці.

Вінніпег,
8.9.68.

* * *

Обвиваються без упину
Жорстокости бандажі.
Я жалію тебе, людино,
Жалем спаленої душі.
Проти тебе стоять у змові
Ненависти й зла стовпи.
Підхопи немовля любови, —
Зло й ненависть ти обійди.
У любові кільчиться зерно,
У жорстокості — пустота.
Тож вирощуй любов у терні,
Як Марія ростила Христа.
Причащай її тілом, кров'ю,
Хай ростуть в піднебесся гілки,
Бо Христос прогримів любов'ю
Крізь віки.

Вінніпер,
3.10.68.

* * *

Розспівалися дари осінні
З позолочених сонцем плес,
І погойдується у сні
Красна діва моїх небес.
Хмарко, хмаронько мила,
Ти в годину таку золоту
Без лукавництва оголила
Білосніжнюю чистоту.
І з очей зазираєш душею
У далеку душу мою,
Щоб зійтися з любов'ю моєю,
Що від тебе її не таю.
Заспокойся. Остинь. Не треба
Сумувати в блакитнім теплі,
Я ж любов'ю горю до тебе,
І до всього на небі й землі.

Вінніпег,
9.10.68.

ДО ШЕВЕЛЬОВА

(Майже балада)

Підтинали й душили каміння
Дні розпуклі на жорсткім путі.
Невпокорене наше сумління
Задихалося в тісноті.
Потім вогнища землю вишили.
Із туману примчали мости.
У розблискану ніч ми вийшли,
Як стояли, — в чужі світи.
Сліпли зорі й ридали вітри,
Простилаючи килими сліз.
І, як райдугу на палітрі,
Кожен серце і мозок ніс.
Потворніло землі обличчя,
Потворнів океан до дна.
Наші дні ростяглись у сторіччя,
І до нас реготав Сатана.
Але обрії встали барвисті
І ласкавість із їх очей.
Ми, нарешті прибули до пристані,
До незнаних своїх людей.
І немов на понурій параді,
Де шикують людей наказ,
Приглядались вони нерадо
До небачено радісних нас.

"Та у вас ані людської риски,
Лиш кістляві торби" гули.
"Так", рекли ми. "Серця і мізки
В цих торбах ми сюди привезли".
"То кінчайте між нами дорогу
Й починайте отут осідать:
Із сердець спечете гатдоги,
Мізки ж... може собаки з'їдять.

Вінніпег,
3.12.1968.

БІЛЯ ШЕВЧЕНКОВОГО ПАМ'ЯТНИКА

Оглядаючи панорами
В місті з мовою й шумом чужим,
Ти сидиш тут на бронзовім камені
Із обличчям, як ніч, сумним.
Бачу, думаєш без угаву,
За провину яку земляки
Цю статую тобі поставили,
Щоб крізь неї ішли віки.
Їх наставили вже доволі
На твоїй "не своїй землі",
Щоб назвати неволю волею,
Благоденством діяння злі.
І вустами твоїми золочену
Й духом гордим і вогняним
Твою мову стинати, толочити
Найчеснішим ім'ям твоїм.
Чом же тут ти насупився, світоче,
Чом же тут не бере тебе сон,
Що тобі б'є у бронзові вічі
Замість мови твоя — жаргон?
Що розточують твоє ім'я
Фальшу й користи хробаки,
І неначе чужі між своїми
З благом ходять твої земляки?

Синьо дивиться небо над нами,
Роззеленюється земля.
Ти у гніві скрегочеш зубами,
А з тобою скрегочу я.

Вінніпег,
18.12.68.

1969

БАНДУРИСТАМ

У день п'ятидесятої річниці капелі
Григорія Китастого

Випромінюється свічадо,
Час підводиться з пройдених брам.
Як багато років позаду,
Як їх мало лишилося нам.
Під вікном відгоряють рожі
І в жоржин замовкають уста.
Час безсмертний знайти pomoже,
Що вкриває імла густа.
Світло світиться тим невмируще
Що росли любови садки.
Ви в сузір'ї пісень несли душу
Люду вашого в чорні роки.
Він був з вами. Ви в ньому стояли,
Вас ніщо розділить не могло.
І до неба глибинного встала
Упоремнена слава його.
Воля завжди у пісні клекоче
І живуть споконвіку волхви.
Подивитись майбутньому в очі
Гордо й сміливо можете ви.

Вінніпег,
9.2.1969.

* * *

Повінь ночі підломлює ноги.
Хвиля дня по душі твоїй б'є.
А від моря до моря чужого
Бунтарем нарекли тебе.
Нащо лаєшся в людському зборі,
З дум зриваєш пута сумні, —
Буде так, як було учора,
І сьогодні у грішному дні.
Буде так, і нічого не спиниш,
І нічого не зміниш ти.
Зло вкладатиме батько синові
Перед тим, як у світ увійти.
Стань на паперті й помолися,
Але серцем — не блудом уст,
І заглянеш ти атомом мислі
В дійсний світ, де живе Ісус.

Вінніпег,
29.3.69.

* * *

Вишенька в сорочці білій
Дивиться на шлях в моїм саду:
Хто пригорне на весіллі
Молоду.
Клен у млосній тузі в'яне
У кленовому селі.
Пригорнув би, — не дістане
Рук її.
Вже сорочка червоніє.
Від'їжджають з саду літні дні.
Сум у вишеньки біліє.
І в мені.

Вінніпег,
3.4.69.

ВЕЖА

У вежі думки хоробрі,
Бо вилізши із п'їтьми,
Вона оглядає обрїї,
А цього не люблять доми.
І заздрїсть, що в них клекоче,
Лопатою гнів ізсува:
Навіщо вона пророчими
Словами їх засїва.
Закашляли димом з оливи
Мїзерїї багатїї:
Злобою до вежі полинемо,
Задушимо ми її.
Дивились доми стооко
Очима з холодного скла.
Та тїльки повз вежу високу
У простїр злоба поповзла.
А вежа, як вежа, — на обрїї
І вниз на доми без ума
Дивилась очима добрими,
Бо в вежі злоби нема.

Вїннїпег,
21.4.69.

* * *

Зазеленіло все навколо.
І в думці зеленіє.
Весна несе ласкаве слово
І пригорщі надії.
Несе мішки добра землю.
Стирає плями темні.
Дарунки всі беруть від неї, —
Добряги і нікчемні.
Одні беруть, щоб дарувати,
А інші сиплять в сітку,
Бо в світі множаться рогаті,
А янголи ізрідка.

Вінніпег,
1.5.1969.

ДО ЮРІЯ МУЛИКА-ЛУЩИКА

(З Ніцше)

До вух набундючений Мінус
Із Плюсом рівнявся скрізь.
А потім з ученою міною
У плюсове крісло вліз.
І грякнув, як пес до місяця,
Рахунку від'ємного сноб, —
Йому ж то на Плюсовім місці
Давно вже сидіти було б.
Зібравши від'ємні числа, —
Влучив їх на третій погін.
І в кріслі додатнього мислення
Назвав себе Плюсом він.
І числа від'ємні згусли:
"Віднині вже Мінус — Плюс.
А той, що носив ім'я Плюса,
Єретик — новітній Гус!"
А Плюс, як у Плюса, що творе,
В цей час додавав свої дні
До сповнених днів історії
Від Мінуса у даліні.
Укличував душі голі
В саду молодечих мес.
І Мінус у Плюсовій ролі
Сказивсь, як сказаний пес:
"Та доки цей злодій буде
Крутити думки молоді?"

Єретика-Плюса до суду,
Спинити його на суді!“
А в тон йому числа від'ємні:
”За Стиксом нехай живе
Безвірник із плямами темними,
Що світлими їх зове!“
Змагається Мінус невгнүто
Із Плюсом із роду в рід.
Мелет зупинив отрутою
Сократа священний хід.
Отрута Мелетова в страсті
І нашого Плюса жде,
Бо Мінус біліє від заздрости,
Що Плюс у віки іде.

Вінніпег,
29.5.1969.

* * *

Задививсь ти в небесне плесо
І в обличчя, Земле, твоє.
Щось невесело, зовсім невесело
Твій годинник годину б'є.
Галас, вереск у творчому гарі,
Тупіт, рев у духовній золі.
Чи тебе облягли татари,
А чи гунів нащадки злі?
Не татари із дикої Кафи
І не плем'я азійсько-рябе.
Облягла однородна мафія
На ласкавій землі тебе.
Місяць хмари хапає на роги,
Вигинаючи з них обручі.
Ти змагаєшся в прі із стоногами,
Голови і душі не гнучи.
За тобою гримлять ясноликі
Правди, чести, відваги полки.
То чому з головою великою
Ти стоїш ніби сам завбільшки?
Дуба в негідь заглушують шуми,
Що наплодив для зла буревій.
Людську голову струшує думами
З дива дивного зрослого в ній,
Що все хрещене добре знає
Чим озброєні упирі,
Але носом лише зазирає,
Хто кого обезкровить у прі.

Щось невесело, зовсім невесело
Твій годинник годину б'є.
Задививсь ти в небесне плесо
І в обличчя, Земле, твоє.

Вінніпег,
1969.

* * *

Не перед смертю, злобною без тьми,
А перед нидінням зростає страх.
Ти гасла, яблунько, потоптана кущами
Безплідними з жорстокістю в очах.
У темряві твоє життя зелене
Текло униз, де псальмами гуде.
Кипіла кров від радості у мене,
Коли я визволив із полону тебе,
І посадив охлялу в синій вечір
У тихому й прозорому саду,
Тоді як місяць завдавав на плечі
Розніжену хмаринку молоду.
Тепер смієшся ти і я неначе
Сміюсь, щоб весело було тобі.
Хоч у мені ця втішна радість плаче,
Закутавшись веселістю в журбі.
Я врятував тебе з несказаної муки,
Яку ганьбило небо і земля.
Подай же ти мені свою зелену руку,
Щоб в хащах у жорстоких не занидів я.

Вінніпег,
10.6.1969.

1970

* * *

Відлетіло літо у далекий вирій,
А за літом друзі — журавлі.
Хмари в голубіні безнадію вирили, —
Сумно мені, сумно на оцій землі.
Людські істоти в суеті оглухли
І завмер поволі дзвін у їх душі.
Тому журавленьки думи мої слухали,
А із ними терену журнії кущі.
І тепер, як вітру норовисті коні
Вдарили копитами під моїм вікном,
Тільки зорі кличуть білими долонями
Вийти і пройтися звихреним садком.
Що їм розказати в зоряному суді
Про людей цих божих і землі вінця, —
Як вони прекрасну землю запаскудили
І свої божественні душі і серця?

Вінніпег,
28.8.1970.

* * *

А радість грас у хаті
На струнах золотих.
І осінь щедро, як матінка,
Людей обдаровує всіх.
Щоб люди у праці не слабли
Й дивилися радості вглиб, —
Одним дас стиглі яблука,
А іншим — насущний хліб.
Підходьте до мене по черзі,
А з ними підходь і ти.
Тобі я насиплю поезій, —
У людських душах світи!
Підходьте, підходьте без страху,
Я всиплю багатства вам.
А тим що лінивством тарахкають,—
Хіба що надію дам.

Вінніпег,
5.10.1970.

НА ВІЧНУ ПАМ'ЯТЬ ВОЛИНЯКОВІ

Був теплий день Великодня ясного
На любій на позиченій землі,
Коли дивився я на тебе і на стоги
Листів і всього на твоїм столі.

Багато ще на цьому полі браннім
Боїв було б і співаних пісень,
Але не думав я, що це уже останній
З тобою в мене відгоряє день.

Ну що ж? Такий закон панує:
Сьогодні ти, а там — черга моя.
Але життя люблю я і шаную,
А смерть ненавиджу прокляту я.

Ти ж був іще на півдорозі
З міцною зброєю завзятої душі.
Був часто сам, згоряючи в знеможі
У бурі слів, у віщих дум дощі.

У дні твої завітчано-зелені
І в зрілі, що лились як ручаї,
На тебе лізли вороги скажені
Й короткозорі отроки свої.

На тебе лізли вороги і рідні,
Як чортові вітри на байдака.
Ти був козак, такий подиву гідний, —
Хіба ж зігнути можна козака?

І от тебе нема. А дні приходять,
Як новородженці у білий світ,
Щоб понести тебе у рід із роду
На синій паперті українських літ.

Одвічний мир тобі, великий друже,
Нам спогадів незгаслії вогні,
Що за пречистими серцями тужать
І за твоїм у дивній вишині.

Пройдуть роки. І вороги стопінні
Впадуть із козаками в боротьбі,
Й рясними жменями новії покоління
Високую могилу висиплять тобі.

І хрест на ній простий, дубовий
Поставлять, що ти ніс його
Через українські степи й діброви
Для нас, — не вславлення свого.

Відвідають на ній тебе орли-пророки
Могутньої України, й козаків коші.
Відвідають жінки й дівчата кароокі,
Яких леліав ти так ніжно у душі.

Вінніпег,
29.11.70.

ВАСИЛЕВІ СТЕФАНИКОВІ

Епітафія

У добру чи лиху годину
В дорозі здибаєш кого —
Скажи, що воля України
Була печаллю дум його.
Лилась вона з душі без стриму
Через степи, ліси, гаї,
Був нею наскрізь одержимий,
Був плоттю й кровію її.
Благав її в життя і смерти,
І у добра, і навіть в зла.
В нелюдських муках міг умерти,
Аби лише вона жила.

Вінніпег,
6.12.1970.

ЛИСТ ДО ЮРІЯ СМОЛИЧА

Замело переяславське ключчя
День у скорбній моїй Україні.
Козиряшш ним, Юрію Смоличе,
Від юнацтва свого і донині.
Козиряшш ним, небораче,
Аж дивитися осоружно.
То давай же про це "посудачимо",
Хоч у тебе із часом сутужно.
Піднімай же блудливі очі,
Що зітліли в чужому горінні,
Люди знатимуть, що ми хочемо
Для розтерзаної України.

Що ж скажу тобі, — не ховаю
Ні від кого і ні від тебе,
Те, чим жив я у ріднім краю,
Чим живу під нерідним небом.
Ми обидва не без любови,
Віддаю я тобі належне,
Та під небом, зірками гаптованим,
Почуття це у нас протилежне.
Я подвійно люблю Україну,
Вона в тебе на другому місці, —
Хто з нас має душу нетлінну,
Серце чесне і думи чисті?

Я люблю, як кохану матір
І страждальницю полонянку,
Що своїми очима завзятими
Виглядає у темряві ранку.
Її волі і прав козачих
Я в постійній стою обороні,
А ти хочеш лише її бачити
У Москві на залізнім припоні.
Я борюсь, щоб у нашій хаті
Воля здушена вільною стала, —
Ти все робиш, щоб воля за ґратами
Задихалась в московських підвалах.
І козаче заковане плем'я
У комуно-московському рабстві
Закликаєш устами презреними,
Щоб із катом жило у братстві.

Ти гукаєш на д'явольськім ринку:
"Наша мова росте і іскриться!"
Наша ж мова блукає чужинкою
У змосковщеній нашій столиці.
Я борюся удень і ніччю,
Щоб українська мова ожила.
Ти ж, щоб мову нашу пригнічену
За горлянку московська душила.

"Наші люди землі окраса",
Захлинаєшся ти в писанні.
Наші ж люди гірш за Тарасові
Почорнілії ходять, аж сині.
Я борюсь, щоб уже усмішка
Україну печальну умила.
А ти рвеш її рабськими віжками,
Аж скрегочуть московські вудила.
І на змиленій "тройке" невпинно
Ти видзвонюєш карогідно,
Що нас музи в екзилі покинули
І що служать тобі і подібним.

Не вихвалюйся цим так дуже,
Не кажи на брудне, що це чисте,
Бо надхненнії музи не служать
Розбишакам і терористам.
А з надхненням ідуть до того,
Хто в народі живе душею,
Хто своєю іде дорогою, —
Не чужою в огидній шлеї.
Мужні люди горять у свободі,
В'язні тліють в невольничій ямі.
Перші люди з гідністю родяться,
А подібні до тебе — рабами.

Ні на лакомство, ні на гроші
Не міняв я душі і слова.
І перо мое, кров'ю зрошене,
Ворогам не служило ніколи.
Тому чести і гідности зорі
Під свої поведуть мене стяги,
Й піду я по листках історії
По-козацькому — повен відваги.

Вінніпег,
18.12.1970.

1971

* * *

Дубовий стіл, кутя на вовнянім рядні,
Дідух і образи у синьому смерканні.
Хіба забудь мені мої Різдвяні дні,
Хіба забудь мені мої часи рум'яні?

Дванадцять страв на тесанім столі
І тихий шепіт шелестів у хаті
Й подяка Богові і матері Землі
За дари щедрі і багаті.

У дзвоні неба молодик дзвонив,
А зорі білі свічі піднімали.
У віковічних звичаях народ мій жив
І віковічні мудрощі народ мій осіяли.

Та от прийшли під злочий вітровій
Московські чекісти в нашу хату
І наші думи зранюють у ній,
І душать душу на хресті розп'яту.

І хоч рука ця — вражая, чужа
Мечем своїм розп'яття затуляє,
Але розп'ята на хресті душа
На третій день з успіння воскресає.

І палять нечисть блискавки у прі,
І громів б'ють залізнії копита,
І корчаться червоні упирі,
Що хочуть душу українську вбити.

Вінніпег,
6.1.1971.

* * *

І знову дощ плете в'юнкі струмки
І квіти бризкають у день із ночі.
Тополі в ліс біжать — високі і стрункі,
Послухати пісні дубові парубочі.

А з ними я іду без жодної мети, —
Лише б зайти в невидимії хащі,
Щоб від жорстокої юрби втекти,
Що носить крик і жадобу у пащі.

Яке майбутнє в згубленій сім'ї,
Який для неї буде порятунк,
Коли у голову спорожнену її
Із черева переселився шлунок?

Ніч в епілепсії конає оддалік.
День розширяє наркотичні очі.
Блідий, бездушний атомовий вік
Кривавим черепом у темряві регоче.

Вінніпег,
18.3.1971.

ДО ЮРІЯ СТЕФАНІКА

Я слова́ добираю і нижу
В дні мої, що загрузли у смуть.
Я пісень своїх не висиджую, —
Вони ріками в мене течуть,
Чи як зливами дощовими
Ллють на землю в грозову пору...
Я ходив би землею з ними
І не думав би — вмру чи не вмру.
Та коли б не людське огриззя,
Часу нашого душоґуб,
Я б піснями міг розростися,
Як на волі корінням дуб.
І дзвеніли б вони у полі,
І у місті, і у селі,
І палили б вони неволю
На окраденій нашій землі.
Дні мої, дні мої попелясті
І сумні, як планета Земля...
Відбуває тяжкїї страсті
На Голготі душа моя.
День підводиться в тузі і сумі
Із тяжкої людської мли.
Занедужали в прі мої думи
І на душу мені налягли.
Думи, думи мої нетлінні,
Світу мого яскраві зірки...

Я ходив би в піснях по коліна,
Як у повінь гучні хлопчаки,
Тільки б сонця мені навколо,
Тільки б гожа була пора,
То тоді б я, мій друже, ніколи
Не ламав би свого пера.
Але все це фата-моргана,
Але все це лише мана,
Все одно ти чи пізно, чи рано
Вип'єш чашу свою до дна.
Тож в простори голубосині
Сій веселощі свої, сій,
І скоріше двері відчинені
Зачиняй у душі своїй.

Вінніпег,
6.7.1971.

* * *

Літній вечір — канадський вечір
Чеше косу блакитній ялині.
Згаслий місяць щось тихо лепече
В коротенькій спідничці хмарині.

Хай лепече замурзаний гіппі
Із волоссям брудним по коліна, —
Небо перли блискучі розсипало
І усмішку канадська дівчина.

Усміхайся, дівчино хороша,
Бо в канадських зелених шатах,
Голубою росою зрошена,
Можеш ти без кінця розцвітати.

Хай же вечір у кленовій тиші
Чеше косу тобі і ялині,
Ти з щасливих найщасливіша,
Бо ти вільна в своїй країні.

Цим удень я мережу всіляко
В чулім серці сторінки нетлінні,
А вночі безнастанно оплакую
Долю дівчини в Україні,

Що у затхлій комуні пороші,
Де бушують двоногі звірі,
Голубою рососою незрошена
У московському в'яне ясирі.

Норт Бей,
24.7.1971

* * *

Відлітають білі півонії,
Ніби лебеді з журного саду,
Крізь фіялкові ночі безсонні,
Що повз мене проходять без ладу.

Відлітають півонії білі,
Як пісні мої — тихо без суму,
Крізь бузки і ясмину відцвілі,
Від людей, від їх крику і шуму.

І в дорозі оцій неспинній
Одягаються в усмішки шати,
Бо далеко у безвісті синій
Будуть вічно рости й розцвітати.

Вінніпег,
1.8.1971

МОЛИТВА

Сине небо, ласкаве небо
Й голуба... голубая земля
Линуть думкою, Творче, до Тебе,
А і з ними крихтний я
Із подякою голубою,
Що у Божому творенні Ти
Найчистішою чистотою
Небо й землю Свою освітив.
І сердечно освячені нею,
Ніби праведники в раю,
Ми живем добротою Твоею,
Ми закохані в творчість Твою.
І у відданості безкрай,
Звівши очі у висоту,
Всі ми, Творче, Тебе благаєм:
"Схорони нам святу чистоту!"

Вінніпег,
4.8.1971.

* * *

Гнались в день козаки вихористі,
Після них — колії-гайдамаки.
А тепер колісниця на місці,
Як у лебедя, щуки і рака.

В різні сторони смикають шлеї.
Крики. Свисти. Підступства. Чвари.
Ходять з люттю і злом пігмеї.
Люди людям своїм татари.

Хай мордуються ці потвори,
Що я маю до д'явольства цього?
Я карбую листки історії, —
Більш нічого.

Вінніпег,
16.8.1971.

* * *

Ці дощі, ці дощі сумні
Залили всі веселоці,
І не вийти із себе мені,
Бо в душі моїй ллють дощі.

Що для мене яскравий світ,
Що мені голуба земля,
Як над людським проваллям стоїть
У лещатах душа моя?

І коли її вдушать чорти —
Порожнечі багатії,
Не забудьте до мене прийти
Хоч би вже поховати її.

Вінніпег,
23.8.1971.

* * *

Вельмивславлені солов'ї,
Друзі й недруги добрі мої.
Ніби в вас і обличчя завзяті
І на вигляд ви ніби мужі,
Ніби слів у вас також багато,
Та нема в них, нема душі.
Ваші думи пливуть, як латаття,
Ваші строфи біжать навмання,
Ваші вірші вмирають в зачатті,
Не побачивши світлого дня.
Я виходжую всі дороги,
В ринь дивлюся стару й молоду,
Я шукаю собі близького,
Та ніяк не знайду.
Був лиш Ситник між грішними нами,
В нього гама моя була.
Він у вірші не ліз постоломи
Й модернізму скаженого зла
Не вливав у рядки цілі жмені,
Не забруднював змісту ним,
А слова в них ростив надхненні
З почуття джерелом вогняним.
Та поет із гіркою журбою
З поміж дуків завчасно зник.

А коли б торгував ковбасою,
Був би знаний у них чоловік.
Плив би він в ореолі слави,
Був би в шані, як бик в череді,
І меткі загумінкові гави
Вшили б роги йому золоті.

Вінніпер,
25.8.1971.

* * *

Повнорунними вівцями
Із балухами водявих очиць
Їдуть в Київ до супер-убивців,
Що вийдуть у шкірях ягниць
Зустріти оцю мізерію,
Погладити її по боках
З усмішкою, як холерою,
Із свіжою кров'ю на руках.
Дадуть їм жратву і чарку,
Кав'яром пельку наб'ють.
На п'яного Карася й Одарку,
Несамовитую, поведуть.
А після цього в Канаду
Повернуться ці зади
Й на лівоблудній нараді
Підсяде балда до балди,
Отак, як бики на сіні,
Із цвіллю байдужих очей:
"А як там іде в Україні?"
"Усьо харашо! Окей!"
Відкажуть тупоголові,
Згубивши в комуні лице.
А що Київ говорить чужою мовою
І що нація входить у пору грозовую,—
Їх не обходить це.

Вінніпег,
20.10.1971.

* * *

Я — Мистецтво без пихи і тоги.
Живу я далеко від збурених ям.
Мені затуляє в поході дорогу
Сором вічності — згіджений хам.
Я збираю кóльори й запахи з квітів
І світло з роз'яснених людських дүш.
Він, що вродивсь пустирем гудіти,
Підсува долину роз'ятрений күщ.
Я проходжу крізь мури й вежі,
Заглядаю до місяця, сонця і зір.
Мої дүми швидкі й бентежні
Можуть бачити Божий твір.
Я дивлюся в Божі чертоги,
Розмовляю з Господом там, —
Я ж — Мистецтво без пихи і тоги,
Живу я далеко від збурених ям.

Вінніпег,
1971.

РОЗМОВА З ШЕВЧЕНКОМ

У смутку схлипує земля,
Ридають сосни і смереки.
Стою перед тобою я
На чужині оцій далекій.
Вихрює вітер в табуні
Моїх людей, карає млою.
Лишилося отут мені
Порозмовляти лиш з тобою.
Ти тут, як той відбитий птах,
Як я, самотній поміж ними,
Сидиш з печаллю ув очах,
Сидиш із думами сумними.
Обидва ми росли в селі,
Де небо гнуть дуби крислаті.
Обидва бачили, як злі
І ненаситні сүпостати
Скородили твою й мою
Вкраїну і людей, як гүни,
Одні в панцизнянім "раю",
А другі у "раю" комуни.
Обидва ми найкращі дні
Свої спалили на екзилі,
Хоч я по волі, а ти ні,
Але одну ми чашу пили.

Ти пив її від ворогів, —
Я від братів моїх ворожих,
Що носять в собі зло і гнів
До нас — нащадків Запорозжя,
Як москалі. Невпинна смуть,
І в смуті цій діла звіринні...
Ну що ж, хай цілість нашу рвуть, —
Нас більше в скорбній Україні,
І ми злютуємо її,
Цю цілість, як твердую крицю,
І ти в далекій чужині
Не будеш нею вже журиться.

Вінніпег,
24.11.1971.

1972

* * *

Це таємниця ні для кого,
Бо чути крик у вашій млі,
Що в вас людина — нуль, нічого,
Порожнє місце на землі.
Ви ж, гаспиди, в червонім сказі
Минулі роки і тепер
Тримаєте її в тюрязі
З ім'ям ганебним ССРСР.
Тримаєте, бо боїтеся
Їй показати інший світ,
І кричите, сливе рветися,
Що в нім терор, свавілля, гніт.
Ну що ж? Пустіть. Нехай побачить
І пересвідчиться сама...
Але ви вступите в гаряче,
Бо в світі цім цього нема,
Бо ще комуні ви не вгнали
Й чекістів — кодла упирів,
Мого народу канібалів,
Його свободи трунарів.

Вінніпег,
16.1.1972.

* * *

Сократ, Платон і Гегель, Ніцше —
Одвічне коло і крутіж...
І мозком вимислене й віще
Лежить у таємниці тиш.
І мудрих слів тріпочуть квіти,
Їх укрива імла сумна,
Бо з дійсного над нами світу
Це тільки відбиток, луна.

Вінніпег,
14.2.1972.

* * *

Злітає сніг. Пахтить земля
І очі розкриває зілля.
Стою на роздоріжжі я,
Дивлюся в далечинь без цілі.
А сонце жмут проміння лле,
Розковані співають ріки.
Тут лиш незнайдене моє,
Там лиш утрачене навіки.
Цей день стоїть, як ніч, мені,
Одягнений у ясні взори.
Стою, стою немов у сні
Й дивлюся в голубі простори.
Вже обрій полум'ям горить,
День над полями в далеч лине.
Тут все принадливо звучить,
Але воно мені чужинне.
Упало сонце десь в саду
І бризки бризнули з долини.
Я теж колись так упаду
І не побачу України.

Вінніпер,
23.2.1972.

* * *

Літо дарує дощик
І теплії ручаї.
Літо дарує борщик у горщику
Своїй господині землі.
Людям дарує ніжність
І килими листв'яні,
Розум, любов і усячину різную,
А ті подарують мені,
Щедро у днину гожу
І в пору таку ясну,
Дубову колоду під ноженьки,
А з нею — глек полину.

Вінніпег,
2.3.1972.

* * *

Я знову слухав кобзарів
Далеко від святого дому.
Я знову в млоснім сүмі брїв
І знову нудьгував до втоми.
Мерещились мені здаля
Ліси, поля, квітучі площі —
Уся утрачена земля,
Що за життя мені дорожча.
Чому рида душа моя,
Що сталося отут зо мною,
Що повну волю маю я,
Але не маю я спокою?
Чого потрібно ще мені, —
Бери повітря повні жмені
І веселись у літні дні,
І у зимові дні студені...
Я славлю дні на цій землі
І волю тут благословляю,
Та вартість, чар і смак її
Узнаю тільки в ріднім краю.

Вінніпег,
16.8.1972.

* * *

Квітка стукає в моє вікно,
В яблуні в благанні гаснуть очі.
Голуб сів на листв'яне рядно, —
В передсмерті крилами тріпоче.
Умирають на землі вогні,
Задихаються в розпучі діти.
На планеті нашої мертві дні
Одягаються у порох і граніти.
Очі в крові, корчаться роти, —
Все живе несе життя в заплату.
Чим я можу їм допомогти,
Чим я можу їх урятувати?
В мене очі також ув імлі,
Умирають груди без повітря.
Д'явол оселився на Землі, —
Ходить у пустелі в божій митрі.
Що це? Що це діється й чому
Падає усе живе і гине?
Хто зробив цю пустку і пільму? —
Озвірілая до крайности людина.

Вінніпег,
22.9.1972.

1973

* * *

Чи мені іти у далі звабні
І шукать, чого я не знайду?
Посріблилися у смутку яблуні
У моім засніженім саду.
Ніжноткане й вирізьблене слово
Задихається в пільмі тісній.
Посріблились яблуні довкола,
Посріблились і в душі моїй.

Вінніпег,
20.2.1973.

* * *

Не хникаю й не нарікаю
На ворога, що чинить зло,
Що й за татарів не було
В підбитому моєму краї.
Не хникаю, бо знаю я —
У час оцей несамовитий
З Москви прилинула змія
Не оздоровлювати, а душити.
Я гідність бережу свою
І, дожидаючи розплати,
Братів навчаю гнів кувати
Отак, як сам його кую.
Якщо я ремствую в ці дні,
Якщо на когось нарікаю,
То лиш на драглі навісні —
Відщепенців од мого краю,
Що з вислугою упирів,
Щоб увійти Москві в довір'я,
Катують, нищать з надвечір'я
Своїх батьків і матерів.
І з ворогом усі вони
Вкраїну держать у тюрязі.
О, земле, драглі ці зіпхни, —
Очисть себе з цієї грязі!

Вінніпег,
24.4.1973.

* * *

З далнини лісової щоденно
Підсувається ближче зруб.
Задивився очима зеленими
Десь за обрій розвихрений дуб.

У нездоланій тузі й нещасті
Так за обрій дивлюся я,
Де живе у невпинній страсті
Україна невгнута моя.

Вінніпег,
1973.

* * *

Завітала до мене весна
На світанку вишневими кіньми.
І мені простягнула вона
Подарунок руками весінніми.
І сказала красуня моя:
Обдаровую всіх, як умію.
Та тобі лише вибрала я
Найдорожчий дарунок — надію.

Вінніпег,
23.5.1973.

ЕПІГРАМА

Ніби крілики в замоченій дірі
Повидуплювались поміж нами "доктори".
Мають наукові плечі й ребра, —
Для докторства розуму не треба.
Тільки треба по-докторському звиватись
І на чекові ще так-сяк підписатись.

Вінніпег,
27.5.1973.

* * *

Поля біжать, як сні дівочі.
Вмиваються гаї й долини.
Дивлюся їм у сині очі
Серцезанурено дитинно.

А море піниться зелене.
Автобус гордо милі множе.
Онтаріо біжить від мене,
Але втекти ніяк не може.

Тому дивлюся я поволі
На цю чужу і рідну землю,
Де викувало собі долю
Моє розтерзане плем'я.

Такі ж отут горби хвилясті
І вибалки зеленосині...
Ти можеш коней тут попасти,
Як пас колись на Україні.

Коли ж на небі зійде зерно, —
Нанизуй заспані хвилини,
Щоб з любкою з очима серни
Постояти коло ялини.

І зніжить думу голубую:
"Люблю тебе, моя ти мріє"...
Вона, звичайно, це відчуже,
Хоча й тебе не зрозуміє.

Оятаріо,
5.6.1973.

1974

* * *

Устань, Україно, устань, Україно,
Як сонце уранці встає!
На вежі високій пробило годину
На волю, на щастя твоє.

Устань Україно, змети буревієм
Із себе московських катів.
Хай воля здобута промінням ясніє
Господарям вільних степів.

Устань, Україно, дзвони в усі дзвони,
У хаті своїй запануй.
Окресли залізом державні кордони
І силу й могутність будуй.

Львів-Вінніпег,
1941-1974.

* * *

Довкола темрява тяжка лягає
І болю здушує мене змія.
Здається вже кінець. Не знаю
Чи взавтра сонце бачитиму я.
Вже очі застеля мені знемога,
Згасає світло у густій імлі.
Кінчається уже моя дорога
На сонячній сумній землі.
Оточує мене печальна тиша,
У жилах ніби замовкає кров.
Любов до України тут я лишу
І піду звідси, з чим сюди прийшов.

Вінніпег,
Шпиталь,
31.1.1974.

ДО МОСКОВСЬКИХ ОКУПАНТІВ І ЇХНІХ ЯНИЧАРІВ МАЛОРОСІВ

Ви гудите мене і лаєте без ладу
Продовж моїх гірких чужинних літ,
Що я непростено своїй вітчизні зрадив,
Пішовши з неї в буржуазний світ.
Чи це гнилизни цвіль, чи затхле безголов'я
Проїло наскрізь вас без вороття,
Що ви не кажете, чому з землі пішов я,
З землі, яка дала мені життя?
Не кажете? То я скажу за себе
І мільони отаких, як я,
Нехай не блідне із розпуки небо,
Нехай з журби не тріскає земля.
Так ми пішли з їдкою мряковиння
Від біснуватих і скажених вас,
Де в нашій ясній, сонячній країні
У вашому соціалізмі день погас.
І в темряві оцій одні чекають смерти,
А інших ви до неї женете
У череві льодовиків померти
Й Сибір нагодувати лиш на те,
Щоб зберегти вам вашу кліку
Гангстерську у кривавому Кремлі,
А з нею ще і рабство на пів віку, —
Продовжити ганьбу цю на землі.

Лишили ми оцю ганьбу із вами
І живемо у буржуазнім світі ми.
Ніхто з підозрою не ходить тут за нами
І не стоїть з наганом за дверми.
Ніхто не закида на голову нам сіті,
Брехню і фальш між нами не несе,
Бо в цім так званім буржуазнім світі
Ми маєм право скрізь і на усе.
Ми можемо усюди вільно жити
І йти безпечно крізь своє життя,
Не як під вами, мұками прошиті,
Відходити в тривожне небуття.
За землю втрачену молюся я і плачу
Й не можу погасити мук моїх.
Земля моя це чує і це бачить—
Вона простить мені спокутуваний гріх.
А вас — жерці безправ'я і облуди
Й небачені в історії кати,
Вас прокленуть не тільки наші люди,
Але й землі скривавлені хребти!

Вінніпег,
3.5.1974.

* * *

Так само сонце гріс,
Та сонця не видно з пiтьми...
Гей, що ти зробила, Росіє,
З козацького роду людьми?
Відбило землі свічадо
Потвори Москви пазурі...
Взяла нас, Росіє, зрадою
У нашій нескінченій прі.
Хмарини відходять чвалом,
Темнішає день у тюрмі...
Комуною рабство назвала
І щастям ходити в ярмі.
Хай никне усе й німіє —
Забиті ж вуха й роти...
Нахапалася ти, Росіє,
І вхоплять тебе чорти.
Танцюватиме в шалі злomu
На стерві твоєму грець...
Початок же є усьому
Й усьому приходить кінець.

Вінніпег,
23.7.1974

ГАЛИНІ

Сердечна подруго моя й моєї долі,
У дні тяжкі з тобою ми
Пішли світ-за-очі шукати волі,
Звільнившись із московської тюрми,
Що в ній горює Україна.
Пробили ми тюремні стіни
І чудом вийшли з ями зла
Шукати волі й більш нічого,
Що найдорожча нам була,
Дорожча від життя самого,
Найбільші наші святощі,
Придушені й потоптані катами.
Ми йшли крізь голодові кущі,
Далекими у світ шляхами;
За нами бігла помста й лють,
Підбиті злючою брехнею,
Щоб кинути нас в каламуть
Його сіятельства — пігмея
І спрагнених його гадюк
М'ясива людського і крові...
Та обійшли ми людоловів,
Хоч і торкнулись їхніх рук
Убивних. Так із чаду
Зайшли в обіцяну Канаду,

І в звабливій країні цій
Знайшли пошукувану волю,
Осяяну в красі усіх,
І в сонячному ореолі —
Спочинок тишу й супокій
І радості незмовклі дзвони,
І певність дужу, як гора,
І дум відкритих легіони,
І гори золоті добра.
В країні цій знайшли усе ми,
Та тільки не знайшли себе ми.

Вінніпег,

24.7.1974.

ДО КОЛЕГИ В ОКУПОВАНІЙ УКРАЇНІ

Будь воєм у себе в хаті
У нашу глибоку смуть,
Дивись, щоб у чорнім лататті
Не вкрила тебе каламуть.
Не сійся у землю безслідно,
Лиши по собі в ній знак.
Якщо ти підвівся гідно,
То мусиш упасти так.
У вибраних мізках сухо, —
Потворству немає меж.
У віці падіння духу
На журній планеті живеш.
У грізні часи деспотизму
Багато світилося шпар.
У моргу соціалізму
Чекіст лише бог і цар.
Він ревно будує нари
Тюремнії рік-у-рік
І щільно замазує шпари,
Щоб дух твій з тюрми не утік.
З чекістом не знайдеш миру,
А тому відразу з дверей
Рубни хижака сокирою,
Щоб з нього полився глей.

До Маркса оцю потвору,
До Леніна шкереберть! —
Чекіст уломився в цю пору
Узяти тебе на смерть.
А потім узяти й сина
В годину тяжку і лиху.
Комуна мусить невпинно
Тримати наш рід у страху.
Якщо ти рубнеш йому ребра
І інші отак рубнуть,
То буде в чекіста до тебе
Не дуже весела путь.
За злочин треба карати,
Хоч жертвою станеш пори.
Як маеш у клітці здихати,
То краще на волі умри.

Вінніпег,
30.7.1974.

* * *

Місяць ніжно колише рожу,
Що спинилася біля воріт.
Я все далі і далі відходжу
З цього світу у інший світ.
Ніч сорочку собі вишиває,
День готує гіркий напій.
Ні від кого я не ховаю —
Був отут я своїм чужий.
Час піснями наповнює чашу,
Відлітають зірниць рої.
Наші люди були не наші,
Наші звичаї не свої.
Обрій іскрами дме золотими,
Сльози ринуть із зірок усіх.
Я ходив між людьми своїми
І не чув і не бачив їх.
Розцвітають світанку звуки
У моєму саду молодім.
Подавав я деревам руку
І казав до побачення їм.

Вінніпег,
12.8.1974.

* * *

Знову ці галасливі спогади,
Наче круки, летять звідусіль,
І безмежна розпука сходить,
І несуча я у серці біль.
Бачу я, як летять шуліки
Гепоушників — большевиків —
Грабувати в жінок чоловіків,
Грабувати в дітей батьків;
І громадити їх під кулі,
Або гнати в розтягнену смерть
У зловіснім кацапським намулі
Із прокляттям налитим ущерт.
І ви кажете, що кінець це,
Що забиті з могил не встають.
Що на черепах їхніх замкнеться
Боязливости вашої лють.
Неприкаяні вбивці свободи,
Біснувати створіння ви, —
З головою, здається, ходите,
Живете ж ви без голови.
Гляньте лиш, будівничі руїни,
Будівничі сущільних розрух,
Як на цвинтарях України
Смолоскипом палає наш дух.

Цього духу вам не убити
Ні в катівнях, ні у вогні,
Бо поляглі пішли боронити
Із живими його у борні.

Вінніпег,
1.9.1974.

* * *

Люблю рибалити в осінні дні
На рвучкій річці поблизу Пінáви,
Де часто Дніпр ввижається мені
Із вогнищем вечірньої заграви.

Тут, біля річки, снить душа моя,
Тут давні думи ллються без упину,
І тіні спогадів мережу я,
І в них я бачу любов Україну.

Вінніпег,
16.9.1974.

ХАМЕЛЕОН

I

Для нього хата — це його багаття,
А вигода — найбільші святощі.
І жінка замість Катерини — Катя,
І борщ у Каті і у нього — щі.
Віки він був для нашої країни
Найгіршою золою з зол —
Вантажник зла і штурмовий руйни
Цей з діда прадіда приречений хахол.
Він ревно за царя моливсь уранці
І оковиту за його здоров'я пив,
А потім уночі ув імперській охранці
Братів за волелюбність теребив.
Коли ж комуни чад у нас послався
І кольор наш послід міняв,
Він дуже швидко перемалювався
Й лакузою у комісарів став.
Він мазав москалям і йшов угору,
І на шаблях не всиджувався ніде.
І накінець у відповідну пору
Дістав призначення в НКВД.

2

Зійшовши на червонеє узгір'я,
Він на Олімпі цьому не дрімав:
Щоб канібалам увійти в довір'я,
Свою рідню при них замордував.

Коли в Совдепії чорніли ями
І понад ними реготала смерть,
Він каземати набивав братами
І цвинтарі наповнював ущерть.
А як душили нас криваві шторми
І кров текла, мов ріками вода,
Перевиконуючи вбивчі норми,
У СРСР він став героєм труда.

3

І ось в зеніті цім війна сплахнула
І кинулись у розтіч упирі.
Презренного хахла до них не потягнуло, —
Лишився він у себе у дворі.
Побувши на одинці із собою,
Він тихо й обережно, ніби кіт,
Поплазував з піднятою рукою
На вулицю з відчинених воріт.
І став у найми у новітніх готів —
Синів огню, пожеж і громовиць, —
Визбирувати наших патріотів,
Що вийшли із совдепівських в'язниць.
І гнати смертників під мурі
Чи в каземати, де вони були,
На звірями удосконалені тортури,
В чистилище бісівської хули.
У дні пекельного нового шалу
Утратив він і душу і лице.
За це він їжу мав, а з їжею похвалу,
А також гакенкройц дістав за це.

Коли війни пожарище погасло
І як Совдепія прочунилась від ран,
Він вийшов на майдан із большевицьким
Як славою укритий партизан. [гаслом,
Складали партизанові хваління стоги
І перекошувались лиця від "ура".
І квіти сипала йому під ноги,
Як стадо, вигнана на площу діввора.
Йому іти сказали із вождями —
Крізь д'яволом обожену юрму,
І між медалями і орденами
Вчипили орден Леніна йому.
А уночі втягли в тюремну діжу
І шию окупант йому зломив,
За те, що їв національну їжу
І рідне слово пехотя ужив.

Вінніпег,
3.10.1974.

* * *

Чи живеш ти у стінах тюремних,
Чи з тобою здружився жах,
Що з речей нам найбільш неприємних
Називаєш диявольський страх?

Друже мій, я із страху сміюся
І з його вузлуватих рук.
Одного я лише боюся —
Це двоногих отруйних гадюк.

Тільки думка сама мене палить,
Як одна із гадюк оцих
Підповзе і мене ужалить, —
Пам'ятай ти тоді своїх.

Тому завжди тримаюсь дороги,
А не лізу до хашів густих,
Щоб уникнуть гадюк двоногих,
Що, звичайно, гніздяться в них.

Вінніпер,
10.12.1974.

1975

* * *

Біжать з України вісті.
Палають криваві сліди.
У нашім селі й у місті
Кишить беззаконня орди.
Традиції наші глушать.
Розколюють нашу сім'ю.
Московською мовою душать
Ув'язнену мову мою.
Традиції наше здоров'я,
А мова — це наше життя...
Я чую, з мого Придніпров'я
Як громи гримлять до гаддя.
Вже скоро Вкраїна встане,
І гніву палочі рої
Ужалять вогнем ураганим
Проклятих катів її —
Своїх чи чужих — байдуже,
Вогненна пімста прийде...
Хай мати-земля не туже
І каменем не гуде.

Вінніпег,
12.1.1975.

* * *

Де арешти й тортури не вгавають,
Оруть уже у людських душах плугом,
І хижого жандарма називають
Народнім другом.

Вінніпег,
4.6.1975.

* * *

Склались бездушно, неначе ломачця,
Люди глухі і люди незрячі.
Ніби у лісі ходжу поміж ними,
Стогнуть і плачуть образи й рими.

Зорі ховаються в хмарі над нами,
Музи у сумі стоять під тинами.
Замкнені брами. Зачинені двері.
Поезія в кухні. Поезія в череві.

Вінніпег,
8.7.1975.

* * *

Вікторові й Галині Міщенкам

В небі стеляться хмарок сувої,
Прокладаючи срібний шлях.
В молодого і молоді
Ясні дні розцвітають в очах.
Місяць Землю іде привітати,
Обнімається вечір із днем.
Бачу я, як мої молодята
Поглядають з любовним огнем.
Поглядай, мій козаче, безслівно,
Вихваляй небеса голубі,
Бо дружину, як гетьманівну,
Пощастило здобути тобі.
Знаєш ти і докільля все знає
В ці щасливі години про те,
Що краса її сонцем сяє
І вкраїнська душа в ній цвіте.
Будь їй вірний до днів смеркання,
Так як небу голубизна,
Їй чарівними квітками кохання
Нагородить тебе вона.

Норт Бей,
27.8.1975.

* * *

Г.

У сховищі небокраю
Зірницею будеш в імлі.
Де ти? Хто ти, моя дорога,
На якій ти росла землі?
Зустрічав я зірниць багато
Й непомітно погасли вони.
Ти ж із чарами руги-м'яти
Стала днями моєї весни.
Будуть далі збентежено бігти
Красні зорі без вади й хули.
Розцвітатимеш в думках моїх ти
Як світанок з нічної імли.

Торонто,
7.9.1975.

* * *

Надо мною клекочуть тучі
І летять блискавиць полки.
Тиснуть руку мені при зустрічі
Одчайдушні мої земляки.
Розцвітає на сході небо,
Прокидається супокій.
Тут нічого мені не треба
Крім вогню у душі моїй.
Осокорів гойдаються вежі,
Обвива їх солодка млість.
Не турбує мене й не бентежить
Чи поет я, чи бажаний гість.
Вже я чую мелодії струнні
Із просвітлених сонцем доріг.
Кожне слово — це куля комуні
Із обійми поезій моїх.
Знаю я — у червоній пороші
Прокладуться до волі мости.
І московські орди ворожі
Мусять з степу мого відійти.

Торонто,
8.9.1975.

* * *

Блідне просинь на осіннім небі,
Одяг з осокори обліта.
Чи тобі отут чогось ще треба,
Як ідеш до крайнього моста?

Не гнітись, душе моя, у млості,
Десь ще є небачені світи.
Ми прийшли сюди лише як гості
Погостити й звідси відійти.

Вінніпег,
24.9.1975.

1976

* * *

У гіркім і задушливім димі
І в їдкій смертоносній іржі
Із обличчями провідними
У політиці ходять мужі.

Від смеркання і до світання
Із пусого в порожне ллють,
І жидам висилають вітання,
Що так добре арабів б'ють.

Вінніпег,
10.1.1976.

* * *

Авта, авта, авта...
Між ними горять мости.
Дуже добре жити мавпами
Із надією на хвости,

І на оргій трухляві мізерії
Із гнилого сучасного дна...
Так було у Римській імперії,
Як здихала вона.

Вінніпег,
22.3.1976.

**ВЛАДИЦІ БОРИСОВІ
В ДЕНЬ ВІД'ЇЗДУ ДО ЕДМОНТОНУ**

Співають думи ясноликі
Весняні мрійливі пісні...
Відходите від нас, Владико,
В журливі й неспокійні дні.

Нещасною Землею всюди
Розрощується все у злі...
Без вас тепер нам тяжко буде
Ходити по оцій Землі.

Вітри шуміли в передгроззі,
Вітри з вітчизни нам чужі...
Ми йшли по праведній дорозі
З любов'ю й радістю в душі.

У згадці засинають шуми
І в ній уклечується час...
Про вас цвістимуть наші думи,
Отак, як ваші десь про нас.

Вінніпер,
23.3.1976.

* * *

Засинали зірниці у небі,
Уповільнював місяць ходу...
Білі лебеді... білі лебеді
Вранці сіли в моєму саду.

Східне небо плескало в долоні,
Оглядаючи сонце ясне...
То не лебеді — білі півонії
З ніжним ранком вітали мене.

Усміхалося небо рум'яне,
Веселилось оточення знов,
Що із ночі у ранок заглянув я,
Що у день я живий зайшов.

Вінніпег,
16.6.1976.

* * *

Ось уже озерами й річками
Вечір тихо веслами гребе...
Ніжними й гарячими словами
Одягну, Канадо, я тебе.

Вийшовши із болю і терпіння,
Жив я тут без страху і хули.
І роки мої передосінні
Райдугою в тебе розцвіли.

Але часто сниться в новій хаті
Україна зранена в бою.
Я люблю її, як рідну матір,
А тебе — як подругу мою.

У моїм житті й моїм відлеті
Найріднішими я вас назву,
Бо у гостях на оцій планеті
В сні прожив я з вами й наяву.

Вінніпег,
2.11.1976.

* * *

Ніколи я не вернуся додому,
Ніколи України не побачу я.
І по мені засалотують громи,
І полетить сумна душа моя
На батьківщину, звідки прилетіла
Сюди, на Землю, зупинитись тут
І вкинути проміння жмут
В призначене Всевишнім тіло,
І з ним в життя коротке увійти,
Щоб тіні досконалости внести.

Вінніпег,
20.11.1976.

1977

ЛУНАЄ В СВІТІ СЛОВО ВІЩЕ

Сьогодні світить найясніше
Ласкаве сонце із небес.
Лунає в світі слово віще
Із уст землі й озерних плес.

Радіють люди, птахи, квіти,
Землею стелиться луна.
Христос Воскрес у вільнім світі, —
Бущує в рабським Сатана.

Шляхи там зрито й перерито
Та ще й затемнено чимдуж.
Не хоче хижий допустити
Христа до вірних людських душ.

Та світяться дороги хресні,
Проміння кільчиться в імлі...
І скоро вже Христос воскресне
На нашій мученій землі.

І день московську скверну змисе,
Відкриються людські вуста.
І воля возвеличить Київ
У день воскресення Христа.

Вінніпег,
15.3.1977.

* * *

Вишкірюються силуети,
Вкриває землю каламуть...
Хизуються у нас поети
І у багні кросворди тчуть.

У них блукає день почамі
В кущах і зарослях густих.
То люди догори ногами
Вибрикують на стелі в них.

Танцюють у болоті квіти,
У камені блищить роса...
Такі модерні самоцвіти
Накривуляє і коза.

Вінніпег,
20.3.1977.

* * *

Вже замовкли пахучі сади,
Що нам сонячну пісню співали...
Стиглі роки, неначе плоди
З груш осінніх додолу упали.

Дні вже стелять зелене рядно
І у гості збираються квіти...
Відлетіли у вирій давно
Наші вкличані весни і літа.

Небо радісно землю вмива,
Засинає байрак під горою...
Ті твої ніжноткані слова
Відбиваються завжди луною.

На невпинних і довгих шляхах
Гаснуть думи і мрії пророчі...
Ти ж підводишся в мене в очах,
Як підводиться ранок із ночі.

Вінніпег,
22.3.1977.

ЛІКУЙ І ВЕСЕЛИСЬ...

Лікуй і веселись, і множ хижацькі мрії,
І возвеличуй демонічний сміх...
Ти ж, як скажений пес, Росіє,
Окупувавши зрадою своєю всіх —
Підбитих, здушених на журній тверді,
Зубами клацаєш до Заходу з Кремля...
Але в розгоні цьому ти ідеш до смерти,
Яку приготувала гнівная земля.

Вінніпер,
25.4.1977.

ПОЕТОВІ

Твоє перо питає у знемозі
В часи тяжкі, журливі і сумні,
Чи пестили тебе світанки у дорозі,
Чи обнімали райдужні дні?

Сивіють зорі в голубому плесі
І сльози котяться на Землю з них,
Бо гасли між людьми твої поезії,
Як гаснуть квіти в зарослях густих.

Сумує все на нашій пишній тверді,
Земля і небо дивляться в журбі.
Тебе відкриють тільки після смерти
І хрест поставлять з мармуру тобі.

І може хтось колись із Надніпров'я
Під цим прославленим хрестом чимдуж
Добренько вип'є за міцне здоров'я
Душі твоєї на планеті душ.

Вінніпег,
4.10.1977.

* * *

Сонце, сонце в голубому морі,
Скільки співано тобі пісень...
Уночі запалюєш ти зорі,
На світанні відчиняєш день.

З вірою і Божим правосуддям,
Із свого святого обійстя,
Ти освітлюєш дорогу людям
У безмежне і тривке життя.

Цвітом клечасш віки безмежні,
З доброти твоєї світ наш користа.
Просвіти ж мої думки бентежні,
Правдою квітчай мої уста.

Вінніпег,
19.10.1977.

Ю. Муликові-Луцикові

Твоя надхненна осінь догоряє
І за мостом біліє вже зима.
Чи ти покинув щось у цім Господнім раї,
Чи в ньому вік прокалатав дарма?

Чи житимуть плоди твої без смутку,
Чи в вічності сіятиме твоє лице?..
Іди до берега й закинь у воду вудку
І там ти перестанеш думати про це.

Вінніпег,
21.10.1977.

* * *

З давніх літ уже... стомлених літ,
В серці тужить гучне голосіння...
Запоганює пишній наш світ
Здичавіле двоноге створіння.

Тінь розпуки на Землю лягла,
В сумі в'януть садки і квіти...
Борікаються далі тіла,
Щоб на золоті вбійнім сидіти.

Десь є кращі й чистіші світи,
Але з ними не можемо знатись...
З цього світу не хочеться йти
І не хочеться в ньому лишатись.

Вінніпег,
25.10.1977.

* * *

Г.

Ранок задивився
В небо голубе...
Де б я не ходив би,
Бачу я тебе.

Тільки день від'їхав,
Тільки вечір скрес, —
Дивишся на мене
Зорями з небес.

Ось червона плахта
Вишню обгорта.
То не спілі вишні,
А твої уста.

Розлились у полі
Житні ручаї.
То не жито — коси
Золоті твої.

Прибрана береза
Сипле чари з вій.
Стан гнучкий у неї
Не її, а твій.

Довго, довго, довго
Світові цвісти.
Світ же цей чудовий
Це, кохана, ти.

Де б я не ходив би,
Бачу я тебе...
Ранок задивився
В небо голубе.

Вінніпег,
6.11.1977.

* * *

В години Нерона та Калігули,
І Джінгіс-хана, й Грозного-царя
Земля у серці біль такий відчула,
Немов би каменем лягла у нім гора.
В години ж Леніна та Джугашвілі,
І д'яволів кривавих наших днів,
Земля не тільки мала біль у тілі,
А й сором у душі й до себе гнів,
Що нею чистою ходили ноги
Скажених псів з Кремлівської берлоги.

Вінніпег,
18.11.1977.

* * *

Із півночі вогнями сиплять грози
І хмари сунуть з градом і дощем.
Над Києвом московська загроза
Вже нависа Дамокловим мечем.
Московські зайди й наші гнучкошії
Тарасовою мовою жонглюють в нас.
Мова ж Тарасова німа у Києві,
Така ж німа, як бронзовий Тарас.
Тараса вихваляють і сотають жили
З людей Тарасових большевики.
Тарас би жив, його б не тільки вбили,
А й мертвого потяли б на шматки.

Вінніпег,
26.11.1977.

* * *

На обрії вже розцвілося,
День з ніччю іде у танець.
Розчісує хмарі волосся
Місяця гребінець.

Іду я з коханою парком
Неначе б у ранні роки.
Зір синіх пливуть байдарки
Так тихо, як наші думки.

Ніч сонними блима очима,
Вогні виринають з імлі.
Здається так довго жили ми
Й так мало отут прожили.

Та радості малотривалій
Цвісти і моїй, і твоїй,
Бо щастя велике ми мали
Пройтись по планеті оцій.

Я бачу ридання жмути,
Тяжкої розпуки сліди...
Багато хотіло тут бути,
Та їх не пустили сюди.

Вінніпер,
16.12.1977.

* * *

Скоро воля блискавкою блисне
В Україні змученій моїй.
І своє обличчя ненависне
Забере московський людобій.
Розцвітуть жовто-блакитні стяги,
Радістю освітиться земля.
І брати з советської терорачи
Вільні вийдуть на свої поля.
Наша пишна мова, з бруду змита,
Золотом осяйним запала...
Отоді хотів би я спочити
Біля Вікнини — мого села.
Побувать на синьому роздоллі,
Глянуть в очі вернутій весні,
Де колись у нелюдській неволі
Зниділи мої юнацькі дні.

Вінніпег,
30.12.1977.

КРИТИКИ ПРО ПЕРШИЙ ТОМ ПОЕЗІЇ ОЛЕКСИ ГАЙ-ГОЛОВКА

Уже в перших віршах першого тому збірки Гай-Головка, яка охоплює роки від 1933 до 1947, ми постерігаємо властиве молодому поетові чуття слова й ритму та піклування про літературну форму. Треба відзначити пристрасну енергію його поетичного вислову та щораз більшу своєрідність образної системи...

Уважному читачеві цікаво спостерігати, як нерідко від одного до другого вірша кращає поетове володіння мовою, меншає число непродуманих сполучень, зникають неправильні чи довільні наголоси, стає багатшою лексика, урізноманітнюються форми віршування.

Невдовзі у збірці починає панувати любовна лірика, виражена в співучих ритмах та в емоційно напруженій поетичній дикції...

Тому так приємно провести часину в товаристві поета — одного з небагатьох у нас, які вміють творити вірші.

Вадим Сварог,
“Нові Дні”, березень 1971.

* * *

Коротко характеризуючи поезію Гай-Головка, можемо сказати, що одним своїм крилом вона примикає до співучої поезії В. Сосюрн, проте в українського майстра часто переважають співучі елементи, а в Гай-Головка, разом з досконалістю форми, йде також зміст.

Проте наше твердження аж ніяк не применшує оригінальності його поезії; вона, як китайська порцеляна: ніжна й безконечно прозора.

Ю. К.
“Українські Вісті”,
19 листопада 1970.

One of the finest masters of Ukrainian poetry on the American continent is Mr. Oleksa Hay-Holovko whose present volume of lyrical verse must be brought to the notice of those who are able to read him in his native language. This book contains some 30 poems of various lengths, most of them of high aesthetic value.

Mr. Hay-Holovko's lyrical talent is deeply impressionistic, particularly when dealing with Ukraine's loss of independence; yet a spirit of optimism, couched in eloquent phraseology, pervades this volume throughout. It is a volume worthy of being translated into English.

(Один з кращих майстрів української поезії на американському континенті є Олекса Гай-Головко, чий наявний том ліричних поезій мусить звернути на себе увагу серед тих, хто читає його рідною мовою. В цій книзі 30 поезій різної довжини, які здебільшого мають високу естетичну цінність.

Гай-Головків ліричний талант глибоко імпресіоністичний, особливо, коли він пише про втрату незалежності України; також дух оптимізму, вкладений у красномовну фразеологію, просякає цей том наскрізь

Цей том цілком заслуговує на те, щоб його перекласти англійською мовою).

С. Н. А.

New Leisure,
Winnipeg Free Press, January 16, 1971.

* * *

ПОПЕРЕДНІ ГАЙ-ГОЛОВКОВІ ТВОРИ:

СУРМАЧ. Краків-Львів, 1942.

КОХАНІЯДА. Авгсбург, 1947.

ПОЄДИНОК З ДИЯВОЛОМ. Вінніпег, 1950.

ОДЧАЙДУШНІ. Вінніпег, 1959.

ПОЕТИЧНІ ТВОРИ. Том перший. Торонто, 1970.

СЕРДЕЧНА ПОДЯКА

З великим захопленням і глибокою вдячністю подаю прізвиська унікальних людей, які фінансово допомогли мені видати **Другий том** моїх поезій.

По 100 доларів склали: Головки Юрій і Ліда (Норт Бей, Онт.), Пищ Дмитро (Бурлінгтон, Онт.), й Ошадно-кредитова спілка Карпатія (Вінніпег).

По 50 доларів: Гетьманчук Микола, Божик Павло й Речіцька Олена (Торонто).

По 40 доларів: Лисик О. (Ошава).

По 30 доларів: Зверховський Олекса (Торонто) й Хоменко Олена (Вінніпег).

По 25 доларів: Гетьманчуки Віктор і Леся, Союз українок ім. княгині Ольги, Фючер Фюл Лмд. (Торонто) і Євген Возьний (Вінніпег).

По 20 доларів: Родак Петро, Ополько М., Сандул О., Чагівець Павло й Вакуловський В. (Торонто).

По 15 доларів: Мистецьке стоварищення Козуб, Шкурка Петро, Міщенко Віктор, Маслівець О., Гаврилюк В., Трутяк Степан, Супрун Пилип, Драбик Василь, Магденки Петро і Віра, Олійник Нестор, Яців Ніна, Неліпа Василь, Уманець Євген, Світайло Богдан, Короткий Ярослав, Лебедиський Михайло й Дрозд П. (Торонто).

По 14 доларів: Педенко Віктор (Торонто).

По 10 доларів: Дубилко Іван, Важний Олесь, Олійник М., Олійник Іван, Вознюк В., Баран Іван, Білик Петро й Шульга Анатоль (Торонто).

По 5 доларів: Довгаль П., Лавринюк Федір, Цимбалюк Ф., Гудз М., Шліхта П., Пригорницький Д., Головата Ю., Москалик А., Галябар М., Шлапак І, Гузюк В., Янішевська Ганна, Латинько М., Гаврилюк Надія, Корженівський В., Лібер Роман, Літвінов В., Мельник О., Семененко Петро, Зеленко Н. і Кузьменко М. (Торонто).

По 2 долари: Макей П. (Торонто).

По 1 доларові: Копил Таїсія (Торонто).

Вищезгаданим жертводавцям на видання моєї книги щиросердечно дякую. Особливо дякую ініціаторам, організаторам і збирачам: інженерові Петрові Родакові, Олексі Зверховському, Миколі Гетьманчукові й Павлові Божикові та паням Валентині Родак, Єлисоветі Зверховській і Марії Божик (Торонто), а також за розповсюдження моїх книжок Олексі Зверховському (Торонто), Дмитрові Пищеві (Бурлінгтон), Дмитрові Данкові (Гамільтон) й пані Олені Речіцькій (Торонто).

Олекса Гай-Головко

ЗМІСТ

1948	
У крові бавляться	7
Я бачу вас	8
Дух примари	9
Шукання	10
1949	
Партії... ..	11
Дні глухі	12
Напис на камені	13
1950	
Я іскрюся в сузір'ї мрій	15
Богочоловік	16
1951	
Канадська пісня	18
Печерна баляда	19
Коліскова	20
Пісня про Америку	21
Епіграма	22
1952	
В тяжкій журбі	23
Чекістам	24
Марш	25
1953	
У серці пристрасно і радо	26
Сталінові	27
1954	
Вітрами дме весна зелена	28
Осінь жовтокрила	29
Кірконнелові	30
1955	
За рік за два	31
Гітлерові й Сталінові	32
1956	
Попереду дорога урвалась	33
З Новим Роком	34

	1957	
Лист до матері		35
Коли в життєві початки		37
	1958	
Упалим		38
Пісня		39
	1959	
Зустріч з матір'ю		40
	1960	
Ти пишеш про дні безголов'я		43
До Тичини		46
Відгеміли літа молодії		48
У долині		50
Сон		51
Націонал-комуністам		53
	1961	
До Малишка		55
	1962	
Затужили срібні ясені		59
Ти знаєш і готів і гунів		61
Сповідь		62
Не світить сонце		64
До Митрополита Іларіона		65
	1963	
Доживаю віку на чужині		67
Розмова про правду		69
Епіграми		71
	1964	
Тріюмф		72
До поетів старшої генерації		73
Я з дому утікав		75
Поцейбічним "модерністам"		77
Епіграми		78
Друзям з Торонта		79
Федорові Одрачеві		81
Плач вінпезької Ярославни		82
	1965	
Місцевим патріотам		85
Молитва		87

Introductio	88
1966	
Григорієві Китастому	89
Епіграми й афоризми	91
Пісня про пустку	93
Баляда про булаву	94
1967	
До Юрія Головка	97
Любов	99
1968	
Я сиджу із гостинною тишею	100
Затупились чужинні дороги	101
Роз'юнена хмарка	103
Хай не ваблять тебе	104
Дні топтали копитами шлях	105
Небесну парчу прошиває	106
Я на Захід у „пекло” погнався	107
Надягали дуби шапки	108
Чеська весна	109
На флейти, клярнети й гобої	110
Знов до мене приїхала осінь	111
Сукню шлюбну Земля одягнула	112
Обзиваються без упину	113
Розспівалися дари осінні	114
До Шевельова	115
Біля Шевченкового пам'ятника	117
1969	
Бандуристам	119
Повінь ночі підломлює ноги	120
Вишенька в сорочці білій	121
Вежа	122
Зазеленіло все навколо	123
До Юрія Мулика-Луцика	124
Задививсь ти в небесне плесо	126
Не перед смертю	128
1970	
Відлетіло літо	129
А радість грає у хаті	130
На вічну пам'ять Волинякові	131

Василеві Стефаникові	133
Лист до Юрія Смолича	134
1971	
Дубовий стіл	137
І знову дощ	139
До Юрія Стефаніка	140
Літній вечір	142
Відлітають білі півонії	144
Молитва	145
Гнались в день козаки	146
Ці дощі	147
Вельмивславлені солов'ї	148
Повнорунними вівцями	150
Я — Мистецтво	151
Розмова з Шевченком	152
1972	
Це таємниця ні для кого	154
Сократ, Платон	155
Злітає сніг	156
Літо дарує дощик	157
Я знову слухав кобзарів	158
Квітка стукає в моє вікно	159
1973	
Чи мені йти у далі звабні	160
Не хникаю й не нарікаю	161
З далнин лісової щоденно	162
Завітала до мене весна	163
Епіграма	164
Поля біжать	165
1974	
Устань, Україно	167
Довкола темрява	168
До московських окупантів	169
Так само сонце гріє	171
Галині	172
До колеги	174
Місяць ніжно колише рожу	176
Знову ці галасливі спогади	177
Люблю рибалити	179

Хамелеон	180
Чи живеш ти у стінах тюремних	183
1975	
Біжать з України вісті	184
Де арешти	185
Склались бездушно	186
В небі стеляться хмарок сувої	187
У сховищі небокраю	188
Надо мною клеочуть тучі	189
Блідне просинь	190
1976	
У гіркім і задушливім димі	191
Авта, авто, авто	192
Владиці Борисові	193
Засинали зірничі у небі	194
Ось уже озерами й річками	195
Ніколи я не вернуся додому	196
1977	
Лунає в світі слово віще	197
Вишкірюються силюети	198
Вже замовкли пахучі сади	199
Лікуй і веселись	200
Поетові	201
Сонце, сонце	202
Твоя надхнення осінь догоряє	203
З давніх літ уже	204
Ранок задивився	205
В години Нерона	207
Із півночі вогнями сиплять грози	208
На обрії вже розцвілося	209
Скоро воля блискавкою блисне	210
Критики про Перший том поезій Олекси Гай-Головка	211
Сердечна подяка	213

UEN
600

60091